

विज्ञापनको निम्ति सम्पर्क

फोन नं ६६९८९०७
 ६६२०५५८

वर्ष : २५ ★ अङ्क : ३६३ ★ नं. सं. ११४४ पोहेला श्व, एकादशी ★ आइतबार ★ ७ माघ, २०८० ★ January 21, 2024, Sunday ★ मूल्य रु. ५१- ★ पृष्ठ ८

सार्वजनिक पदमा बसेकाहरूले आफ्नाको मात्र चिन्ता लिने होइनन्, देशभरिका जनताका छोराछोरीहरूको चिन्ता लिनुपर्छ

अध्ययनमा जोड दिँदै क्रान्तिको निम्ति जनतालाई प्रकाशनमार्फत विचार बाँड्नुपर्ने

काभ्रे, ६ माघ । वागीश्वरी मा.वि., वागीश्वरी कलेज र वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेण्ट भक्तपुरको आयोजनामा 'वागीश्वरी परिवार' को वार्षिक भेटघाट कार्यक्रम धुलिखेल लज रिसोर्टमा शनिवार सम्पन्न भयो ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टीका सचिव एवं सांसद प्रेम सुवालको प्रमुख आतिथ्यमा भएको उक्त कार्यक्रममा उहाँले नेमकिपाको निर्वाचन घोषणापत्रअनुसार ख्वप कलेजहरू स्थापना भएको चर्चा गर्दै वागीश्वरी, बासु, आदर्श आजाद कलेजलगायत भक्तपुरका शैक्षिक संस्थाहरू नेमकिपाका नेता र कार्यकर्ताहरूको नेतृत्वमा स्थापना भएको हो भन्नुभयो ।

समाजलाई भ्रष्ट बनाउनेहरूले शैक्षिक संस्थालाई ध्वस्त पार्नेतर्फ सचेत गराउँदै उहाँले प्रम, मन्त्री, सांसद र अन्य सार्वजनिक पदमा बसेकाहरूले आफ्नाको मात्र चिन्ता लिने होइनन्, देशभरिका

जनताका छोराछोरीहरूको चिन्ता लिनुपर्ने बताउनुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, "नयाँ पुस्तालाई छिटो तयार गर्न शिक्षक शिक्षिकाहरू शैक्षिक सामग्रीसहित कक्षा कोठामा जानु जरूरी छ । थोरै पढाउने र धेरै उत्प्रेरणा दिन जरूरी छ ।"

नेमकिपाले विद्यालय शिक्षा विधेयकमा शिक्षकहरूले मौलिक हक सुरक्षित हुने गरी संशोधन दर्ता गरेको छ । शिक्षक राजनीतिमा लागेको कारण शैक्षिकस्तर खस्केको आरोप भूटा हो । शिक्षकले चुनावमा पैसा खाएर प्रचारमा लाग्ने र मत दिने होइन भनी नयाँ पुस्तालाई सचेत बनाउनु स्वाभाविक छ । शिक्षकले विद्यार्थीलाई प्रजातन्त्र, समाजवाद र साम्यवादबारे चेतना दिनुलाई राजनीति गरेको आरोप लगाउनु गलत हो । नातावाद, पक्षपात, जातिवादको विरोध शिक्षकहरूले गर्नु आवश्यक छ, उहाँले

भन्नुभयो ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले माघी पर्वको अवसरमा संसद्मा भएका दलहरूसँग भेटघाट गर्दै आफूसँग भेट्न आएका विदेशी पाहुना र राजदूतहरूले नेपालको संविधानमा तल्लो वर्गलाई सम्बोधन गरिएको प्रशंसा गर्नुभएको उल्लेख गर्नुभयो भने नेमकिपाले अधिकांश सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर खस्केको र युवाहरूलाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाइएकोतर्फ राष्ट्रपतिको ध्यानाकर्षण गराएको सांसद सुवालले बताउनुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, "६ महिनायता २ लाख ४३ हजार ४०५ जना युवालाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाइएको अभिलेख प्रकाशित भयो । गत वर्ष २ हजार ३१८ डाक्टरलाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाइयो ।"

युगान्डामा भएको असंलग्न आन्दोलनको १९ औं शिखर सम्मेलनमा

प्रम पुष्पकमल दाहालले सरकारको असंलग्न परराष्ट्र नीति भएको र युकेन एवं गाजाको लडाइँबारे उल्लेख गर्नुभयो । तर, प्रम दाहालले युकेनमा रूसविरुद्ध अमेरिकी साम्राज्यवादको छद्म युद्ध भएको र इजरायली सेनाले अमेरिकी साम्राज्यवादको सहयोगमा प्यालेस्टिनको भूमि कब्जा र जातीय नरसंहार गरेको स्पष्टसँग राख्नुभएन, सांसद सुवालले उल्लेख गर्नुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, "संसारका न्यायप्रेमी जनताले अमेरिकी राष्ट्रपतिको तस्बिरमा जुत्ता प्रहार भएको र इजरायली प्रम तथा अमेरिकी राष्ट्रपतिको पुतलाको दुवै हातमा रगत लतपटिएको बोकेर युकेन र प्यालेस्टिनमा भएको बमबारीको विरोध गर्दै छन् । तत्कालीन देउवा सरकारले संरा सङ्घमा रूसविरुद्ध युकेनको पक्षमा मत दिएको असंलग्नताको सिद्धान्तविपरीत हो ।

दोस्रो राष्ट्रिय कृषि जैविक विविधता दिवसको अवसरमा कृषिमन्त्रीले रासायनिक बाँकी पृष्ठ ८ मा

काभ्रे, ६ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीको ५० औं स्थापना दिवसको अवसरमा नेपाल क्रान्तिकारी युवा सङ्घ केन्द्रीय समितिको आयोजनामा शनिवार 'रूसको डिसेम्बर विद्रोह' पुस्तक अध्ययन गोष्ठी कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

गोष्ठीमा नेमकिपाका सचिव प्रेम सुवालले कार्यक्रममा अध्ययन संस्कृतिलाई अझ फराकिलो र प्रभावकारी बनाउनुपर्ने बताउनुभयो ।

उहाँले युवाहरूले इतिहास, भूगोल र राजनीति विषयको अध्ययनमा जोड दिँदै क्रान्तिको निम्ति जनतालाई प्रकाशनमार्फत विचार बाँड्नुपर्ने बताउनुभयो ।

राष्ट्रिय पुँजीपतिवर्ग देशभक्त हुने भएकोले भारतीय एकाधिकार पुँजी र अन्तर्राष्ट्रिय शक्तिविरुद्धको लडाइँ सँगै लानुपर्ने भन्दै उहाँले मितव्ययिता, अपनत्व र पारदर्शिता नै भक्तपुर मोडेल भएकोले यसलाई विकासको मोडेलको रूपमा लिनुपर्ने बताउनुभयो ।

नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवम् नेमकिपा काभ्रे जिल्ला अध्यक्ष कृष्णकुमार

वैद्यले कुनै पनि परिवर्तन हुनुको पछाडि शोषण, दमन, अन्याय र अत्याचारको पराकाष्ठा रहेको हुन्छ भन्नुभयो । उहाँले पार्टीको केन्द्रीय परिषद्बाट पारित भएका राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्दा बोकेर युवाहरू गाउँ गाउँमा गएर सङ्गठन निर्माणमा लाग्नुपर्ने बताउनुभयो ।

नेक्रायुसङ्घका केन्द्रीय अध्यक्ष मीनबहादुर बाटाले कुनै पनि सङ्घर्ष सफल हुन राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थिति तयार हुनुपर्ने भएकोले हामीले अन्तर्राष्ट्रिय घटना र परिस्थितिवारे सूक्ष्म अध्ययन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

उहाँले पार्टीको भविष्य हामी युवाहरूको भएकोले आ-आफ्नो जिम्मेवारीलाई इमानदारीसाथ दत्तचित्त भएर पूरा गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा नेक्रायुसङ्घका केन्द्रीय सदस्यहरू महेन्द्र बखुन्डे, राजकुमार लघु, ओम मानन्धर, जगत राम धुक्वा, सुरेन्द्र थाप्रेष्ठ, मुना बासुकला, रणबहादुर रानाका साथै सरिता नेपाली, हरिसुन्दर सुवाल, सुतेज दुवाल, राजु तामाङलगायतले बोल्नुभएको थियो ।

नेक्रामसङ्घको प्रथम जिल्ला सम्मेलन तयारी समिति गठन

सुर्खेत, ६ माघ । नेपाल क्रान्तिकारी मजदुर सङ्घ सुर्खेतको चौथो जिल्ला भेला वीरेन्द्रनगरमा सम्पन्न भयो ।

भेलामा नेमकिपा जिल्ला समिति सुर्खेतका अध्यक्ष हरिबहादुर बोहराले पार्टीको ३५ औं केन्द्रीय परिषद्बाट पारित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रस्ताव र निर्णयहरूको जानकारी दिँदै मजदुर आन्दोलनबाट विश्वमा ठुलठुला परिवर्तन गरेकोले मजदुरहरूको हक अधिकार प्रवर्द्धन गर्न मजदुरहरूलाई सङ्गठित गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

नेपाल क्रान्तिकारी युवा सङ्घका उपाध्यक्ष लालबहादुर थापा, नेमकिपा वीरेन्द्रनगर नगर समिति अध्यक्ष

शेरबहादुर शाही, नेक्रासङ्घका विजुकला राना, व्यवसायी समाजका लालबहादुर सिजापति, कर्मचारी समाजका अङ्गबहादुर शाही र तिलकबहादुर शाहीले पनि बोल्नुभएको थियो ।

उक्त भेलाले नेपाल क्रान्तिकारी मजदुर सङ्घ सुर्खेतका सदस्य शान्ति शर्माका ससुरा बुबा डिल्लीप्रसाद शर्माको ८१ वर्षको उमेरमा निधन भएकोले शोक प्रस्ताव पास गरेको थियो ।

नेपाल क्रान्तिकारी मजदुर सङ्घ सुर्खेतका अध्यक्ष अकल रानाको अध्यक्षतामा सम्पन्न भेलाले निरकबहादुर शाहीको संयोजकत्वमा १५ सदस्यीय प्रथम सुर्खेत जिल्ला सम्मेलन तयारी समिति गठन गरेको छ ।

भक्तपुर नगरपालिकाद्वारा सञ्चालित
ख्वप माध्यमिक विद्यालय
 देकोचा, भक्तपुर

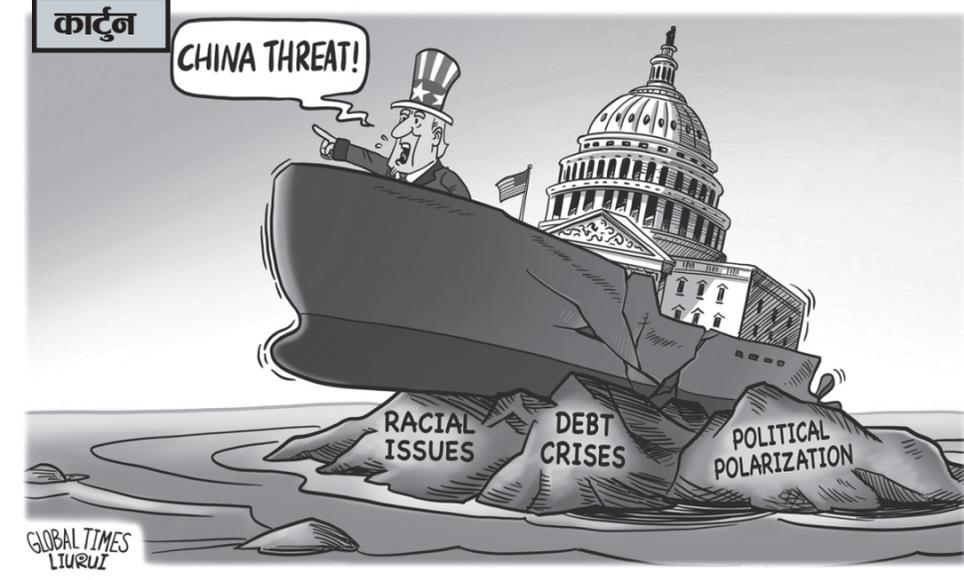
सुरक्षा गार्ड आवश्यकता सम्बन्धमा सूचना

ख्वप मा.वि.को लागि २ जना सुरक्षा गार्ड आवश्यक भएको हुँदा इच्छुक योग्यता पुगेका नेपाली नागरिकहरूले २०८० माघ १० गतेभित्र आफूले हासिल गरेको योग्यता तथा कार्य अनुभवको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिसहित विद्यालयले उपलब्ध गराएको फारम भरी बुझाउनु सूचित गरिन्छ ।

पदको नाम	तह	आवश्यक सङ्ख्या	आवश्यक न्यूनतम योग्यता	प्राथमिकता	फाराम र परीक्षा दस्तुर	परीक्षाको किसिम	सेवा
सुरक्षा गार्ड	श्रेणीविहीन	२	साधारण लेखपढ	सुरक्षासम्बन्धी कार्यमा अनुभवी तथा विशेष दखल भएको, शारीरिकरूमा तन्दुरुस्ती हुनुपर्ने ।	रु. २२५१-	अन्तर्वार्ता	करार

नोट :

- उमेर हद : २०८० माघ ४ गतेसम्ममा ४५ वर्ष पूरा नभएको हुनुपर्ने ।
- परीक्षा फाराम लिने र बुझाउने समय : बिहान १०:३० बजेदेखि दिनको २:३० बजेसम्म ।
- सम्पर्क मिति : २०८० माघ १२ गते ।
- रीत नपुगी वा म्याद नाघी आएको निवेदनउपर कुनै कारबाही हुनेछैन ।
- फाराम बुझाउने बेला नागरिकताको प्रमाणपत्र र शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

बाल विकास क्लव परिवार टोखा, काठमाडौंको आठौं पटक निःशुल्क प्राथमिक स्वास्थ्य परीक्षण हुँदै माघ ६ गते ।

तस्वीर : मजदुर दैनिक

काठमाडौं बाहिरका विमानस्थलमा अनिवार्य रात्रि बिसान गर्नुपर्ने

काठमाडौं, ६ माघ । त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको उडान सेवालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन विमानस्थलले आन्तरिक उडानका वायुसेवा प्रदायकलाई जहाजको रात्रि बिसान काठमाडौं बाहिरका विमानस्थलमा गराउने एक वर्षअघि निर्णय गरेको थियो ।

उक्त निर्णयअनुसार वायुसेवा कम्पनीले जहाज काठमाडौंबाहिरका विमानस्थलमा राखेर काठमाडौंका लागि पहिलो उडान पनि सञ्चालन गर्दै आइरहेका थिए तर पछिल्लो समय कतिपय जहाज प्राविधिक, मौसमलायत कारण देखाएर एयरलाइन्सले काठमाडौंमा रात्रि बिसान गर्न थालेपछि विमानस्थलले

पुनः कडाइ गर्ने भएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा रात्रि बिसान नगर्न वायुसेवा कम्पनीलाई दिएको निर्देशन कार्यान्वयनमा कडाइ गर्न लागिएको विमानस्थल कार्यालयले जनाएको छ । नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणले गत वर्ष नै काठमाडौं 'बेस' भएर उडान गरिरहेका वायुसेवा कम्पनीलाई काठमाडौंमा रात्रि बिसान नगरी काठमाडौं बाहिरका विमानस्थलमा लैजान निर्देशन दिएको थियो ।

कतिपय एयरलाइन्सले तोकेको 'बेस'मा जहाज रात्रि बिसान नगरी विभिन्न कारण देखाउँदै काठमाडौंमा भीडभाड हुन थालेपछि थप कडाइ गर्न

लागिएको बताउनुभयो । "पछिल्लो समय एयरलाइन्सले कहिले प्राविधिक र कहिले मौसमको कारण देखाउँदै काठमाडौं विमानस्थलमा रात्रि बिसान गर्न थालेपछि भीडभाड बढेकाले थप कडाइ गर्न लागिएको हो", विमानस्थलका महाप्रबन्धक प्रतापबाबु तिवारीले भन्नुभयो, "एयरलाइन्सहरूलाई विभिन्न 'बेस' तोकिएको छ, सोहीअनुसार उनीहरूले जहाज रात्रि बिसान गर्नुपर्छ ।"

काठमाडौंबाहिरका चन्द्रगढी, विराटनगर, भरतपुर, पोखरा, भैरहवा, नेपालगञ्ज र धनगढी विमानस्थलमा जहाजको रात्रि बिसान हुने गरेको छ । ती जहाजले काठमाडौंका लागि सम्बन्धित गन्तव्यबाट पहिलो उडान गर्दै आएका

छन् ।

महाप्रबन्धक तिवारीका अनुसार उडान चाप व्यवस्थापन र जहाज पार्किङको जोखिम पनि कम हुने भएकाले काठमाडौंबाहिरका विमानस्थलमा रात्रि बिसानका लागि थप प्रभावकारी बनाउन लागिएको हो । यसबाट काठमाडौंबाहिरबाट आउने यात्रुलाई पनि यसले सहज हुनेछ ।

प्राधिकरणको निर्णयअनुसार निजी क्षेत्रका बुद्ध एयरको ६, यती एयरलाइन्स र श्री एयरलाइन्सको समान दुई तथा सौर्य, सीता, तारा एयरका समान एक-एक जहाज मात्रै काठमाडौं विमानस्थलमा रात्रि बिसान गर्न पाइने निर्णय भएको थियो ।

पार्टी स्थापना दिवसमा विद्यार्थी हित समिति

भक्तपुर, ६ माघ । नेपाल क्रान्तिकारी विद्यार्थी सङ्घ माध्यमिक विद्यालय भक्तपुर जिल्ला समितिको आयोजनामा नेमकिपाको ५० औं स्थापना दिवसको अवसरमा शनिबार प्रशिक्षण कार्यक्रम भयो ।

उक्त कार्यक्रममा नेपाल क्रान्तिकारी विद्यार्थी सङ्घका केन्द्रीय सचिव दिनेश खड्गीले पार्टी स्थापनाको आधारबारे स्पष्ट पार्नुभयो ।

पार्टीको सिद्धान्त र विचार बुझेर राजनीति गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याउँदै उहाँले विद्यार्थीहरू राजनीतिकरूपमा सचेत हुनुपर्छ भन्नुभयो ।

नेक्राविसङ्घ भक्तपुर जिल्ला समितिका अध्यक्ष विलम सुवालले नेक्राविसङ्घ स्थापनाको कारणबारे उल्लेख गर्दै सङ्घ देश, जनता र विद्यार्थीहरूको हक हितको निम्ति लागि रहेको बताउनुभयो ।

नेक्राविसङ्घ भक्तपुर समितिका सदस्य विशाल साहले साहित्यकार हरिबहादुर श्रेष्ठद्वारा रचित 'राजनीतिक कार्यकर्ता बन्ने भाइबहिनीलाई चिठी' पुस्तकबारे चर्चा गर्नुभयो ।

कार्यक्रम आयोजक समितिका अध्यक्ष सनम फौजुको सभापतित्वमा भएको थियो ।

विश्वकर्मा सहकारीको अर्धवार्षिक समीक्षा

भक्तपुर, ६ माघ । विश्वकर्मा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को चालु आ.व २०८०/८१ को अर्धवार्षिक समीक्षा शनिबार सम्पन्न भएको छ ।

संस्थाका अध्यक्ष शमशेरबहादुर ज्याख्वको अध्यक्षतामा सम्पन्न उक्त कार्यक्रममा भक्तपुर जिल्ला बचत तथा ऋण सहकारी सङ्घका अध्यक्ष कृष्णगोविन्द लाखाजुले सदस्यहरूको विश्वास जितेर सहकारीको सिद्धान्त ऐन नियम पालना गरे हाल बजारमा देखिएको समस्या संस्था नआउने बताउनुभयो ।

संस्थामा नियमितरूपमा गरिने आवधिक समीक्षा तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमले संस्था सञ्चालनमा सहज हुने उहाँले बताउनुभयो । सहकारी मूल्याङ्कनका सूचक प्लससँग संस्थाको वित्तीय विवरण तुलना गरी सुधार गर्न सकिने बुँदाहरूमा समेत प्रकाश पार्दै

उहाँले हरेक सञ्चालकहरू सदस्यप्रति जिम्मेवार हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

लेखा सुपरिवेक्षण समिति संयोजक कृष्णप्रसाद लवजुले लामो समयदेखि एकै सदस्यको नाममा देखिएको ऋण सहकारी नियम सङ्गत नभएको हुँदा निश्चित समय सीमाभित्र व्यवस्थापन गर्न सुझाव दिनुभयो ।

कार्यक्रममा सञ्चालक समितिका उपाध्यक्ष कृष्णभाइ ज्याख्व, सचिव राम छुस्याकी, कोषाध्यक्ष श्रीमबहादुर प्रजापति, सल्लाहकार लक्ष्मीप्रसाद प्रजापति, सदस्य गोविन्दप्रसाद खायमली र व्यवस्थापक कृष्णराम दुवालले पनि बोल्नुभएको थियो ।

संस्थाका अध्यक्ष शमशेरबहादुर ज्याख्वले सहकारी क्षेत्रमा हाल देखिएको समस्या समाधानसम्बन्धी सहकारी समस्या समाधान कार्यदलको प्रतिवेदनबारे जानकारी गराउनुभयो ।

किन बन्न सकेन धुलिखेल-खावा सडक ?

-दीपिका अधिकारी

काभ्रे, ६ माघ । सडक बनाउने सम्झौता भए तापनि धुलिखेल-खावा सडक अहिलेसम्म बन्न सकेको छैन । अरनिको राजमार्गअन्तर्गत धुलिखेल खावा सडकको करिब ४ कि.मि सडक अझै विस्तार हुन सकेको छैन । सडक डिभिजन कार्यालय भक्तपुर र निर्माण व्यवसायीबिच २२ महिनाभित्र सडक विस्तार एवम् स्तरोन्नति गर्ने सम्झौता भए पनि अझै काम बन्न सकेको छैन ।

एक महिनाअघि पाँचखाल जाने क्रममा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड) ले निर्माणलाई तिव्रता दिन निर्देशन दिएका थिए । तर पनि अझै विस्तार हुन नसकेको स्थानीयले बताएका छन् । प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाउँदा समेत चासो नदेखाएको स्थानीयहरूको आरोप छ ।

सडक खण्डमा धुलो र खाल्डाखुल्डी छ । पुनः निर्माणको लागि बाटो भत्काएपछि खाल्डाखुल्डीका कारण

१९ महिनामा सयौं सवारीसाधन दुर्घटनामा परेका छन् । दुर्घटनाकै क्रममा कति मानिस घाइते भएका छन् भने कतिपयले ज्यान गुमाएका छन् । यस सडक खण्डमा ठुला सवारीको तुलनामा मोटरसाइकल र स्कुटरमा बच्चा बोकेर आएको अवस्थामा बढी दुर्घटना हुने गरेको स्थानीय बताउँछन् ।

सडक खण्ड स्तरोन्नति तथा विस्तारको ठेक्का गौरी पार्वती निर्माणले रु. २० करोड ९० लाखमा लिएको छ ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालयसँगको छलफलमा सडक निर्माणको काम यथाशीघ्र सञ्चालन गर्ने प्रतिबद्धता लिएका ठेकेदारले अझसम्म काम पूरा गर्न सकेका छैनन् । आगामी चैत १९ गतेसम्म पूरा गरिसक्नुपर्ने काम हाल ३० प्रतिशतमात्रै हुन सकेको छ । पटक-पटक डोजर लगाउने, ग्राभेल गरे तापनि बाटोको स्तरोन्नति हुन नसकेको स्थानीयको गुनासो छ ।

-प्रशिक्षार्थी

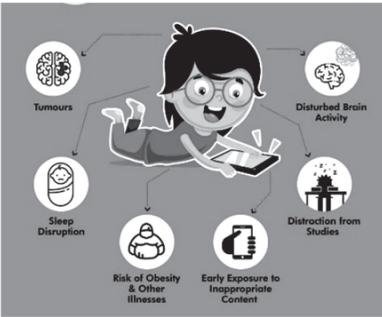
सबै नेपालीमा चेत खुल्नु जरुरी

कृष्णप्रसाद सुवाल

विद्यार्थी भाइबहिनीहरूलाई गणित वा विज्ञान कतिको मनपर्छ ? विद्यार्थी भाइबहिनीहरूले गणित र विज्ञान मन लगाएर पढेका छन् छैनन् ? भाइ बहिनीहरूले के यी विषयमा गहन अध्ययन गरेका छन् ? कक्षामा शिक्षकले पढाउँदा ध्यान दिएर सुन्ने र उनीहरूले दिएका काम पूरा गरेका छन् ? अझ शिक्षकले दिएको गृहकार्य नगर्नेहरूको कुरा छोडौं तर गरेकाहरूमा पनि आफूले के कुराको गृहकार्य पूरा गरेको भन्ने विषयसमेत दिमागमा ठम्याउन नसक्दा विद्यार्थीहरूको शैक्षिक स्तर थाहा पाउन गाह्रो हुन्छ ।

विद्यार्थीहरू आफूले मेहनत गरेर पढ्ने लेखनेभन्दा अरूको हुबहु उतार गर्ने र यसैलाई गृहकार्य, परियोजना कार्य तथा कक्षाकार्य पूरा गरेको भन्दाछन् । नयाँ खोज र अनुसन्धान गरेर विज्ञान र प्राविधिको क्षेत्रमा गणित वा विज्ञानकै कारण मोबाइल फोन त आयो तर साना दूधबालकदेखि केटाकेटी,

किशोर किशोरीहरू खाँदा, बस्दा, हिँड्दा र सुत्नसमेत मोबाइल फोन चलि रहन्छन् । यसले स्वास्थ्यमा ठुलै समस्या आइरहेको अध्ययनले देखाएको

छ । यसले गर्दा बालबालिकाहरूले कलिलै अवस्थामा दृष्टि गुमाउन परेको, ठुलो पावरका चस्माहरू लगाउन परेको र आँखाको प्राकृतिक दृष्टि गुमाउन परिरहेको छ । बालबचचाहरूमा अटिजमको समस्या, स्मरण शक्तिमा ह्रास र सामाजिक विकृतिहरूको सञ्जालमा अपत्यारिलो तरिकाले फसिरहेको हामी देखिरहेका छौं ।

आफूभित्रको सीपलाई पहिचान गर्न नसक्दा आज विश्वका विभिन्न देशहरूमा नेपाली होनहार युवाहरू बिदेशिन बाध्य परेको नभइकन बाध्य पारिएको यथार्थ पनि कसैसँग लुकेको छैन । शिक्षा, विज्ञान तथा प्राविधिक मन्त्रालय बुँख्याचा सावित भइरहेको छ । डातापोल्हँ मन्दिर बनाउन सक्ने कालिगढ भएको, ठुलठुला ढुङ्गाहरूमा कलाकृति रचेर विश्वमा नामी बन्न सक्ने नेपाल र नेपालीले आधुनिक समयमा मध्यकालको नेपाल जति पनि उँभो नलाग्नु विडम्बना हो । यसको प्रमुख दोष साम्राज्यवादी र विस्तारवादी देशसामु शासक दल र त्यसका भ्रष्ट नेताहरू भुक्नु हो ।

समाज अनि राष्ट्रलाई शिरमा राखेर अगाडि बढ्नुको सट्टा विदेशीहरूको पैताला चाल्न, देशलाई बन्धकमा राखी व्यक्ति पूजा गरेकोको परिणाम हो । देशको शिक्षा क्षेत्रलाई राजनीतिको चरम सीमामा राखेर हेर्नाले र चीनले हस्तान्तरण गरेको प्राविधिक कलकारखाना, स्रोत साधन र जनशक्ति

सीपलाई कौडीको मूल्यमा बिक्री गर्नाले पनि हो । सार्वजनिक सङ्घसंस्थान रहेसम्म करोडौं अरबौं घाटा देखाउने अनि व्यक्तिलाई बिक्री गरिसकेपछि सोही अनुपातमा मुनाफा र बोनस बाँड्न सक्ने हैसियतमा पुग्नु र पुर्‍याउनुले पनि यो आर्थिक चलखेलकै कुरा हो भन्ने स्पष्ट हुन्छ ।

स्वदेशकै दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने कलकारखानाको रूपमा रहेको त्रि.वि. पनि विदेशी विश्वविद्यालयको इसारामा चलाउँदा शैक्षिक माफियाहरूको चहलपहल खुलमखुला देखिएको छ । गरिब निमुखा जनताका छोराछोरीहरूले सहूलियत दरमा पैसा तिरेर माटो सुहाउँदो जनशक्ति तयार गर्न सक्नुपर्ने त्रि.वि.को हविगत देखा जो कसैको आँखा नरसाउला भन्न सकिन्न । देशको शैक्षिक क्षेत्र अस्तव्यस्त हुँदा आज देशका कतिपय गाउँ ठाउँ युवा शक्तिविहीन हुन पुगेका छन् । यसर्थ, हरेक विद्यार्थीहरूले अरूको आडमा होइन आफ्नै मेहनत र पसिनाले गरेको प्रगति र विकासमा अपनत्व जागृत गर्नु आजको आवश्यकता हो । यस विषयमा सबै नेपालीमा चेत खुल्नु जरुरी छ ।

भिन्तुनामा उद्घोषण

तालिम तथा भाषण कला सुरु

भक्तपुर, ६ माघ । भिन्तुना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.ले संस्थाका सदस्य तथा सदस्य परिवारका लागि एकहप्ते उद्घोषण तथा भाषण कला तालिम सुरु गरेको छ ।

उक्त तालिमको उद्घाटन कार्यक्रममा संस्थाका अध्यक्ष कृष्णगोविन्द सुवालले चारवर्षे कार्यक्रममा आर्थिक कारोबार सँगसँगै सामाजिक गतिविधिहरू सञ्चालन गरी सदस्यहरूको शैक्षिक, सांस्कृतिक र व्यवहारिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य राखेको प्रस्ट पार्नुभयो । आफूसँग भएका अन्तरनिहित प्रतिभालाई सही ढङ्गमा प्रस्तुत गर्न नसक्दा व्यक्ति पहिचानमा पछाडि परेको र अवसरहरू गुम्दै गएको कुरा पनि उहाँले जानकारी गराउनुभयो ।

कार्यक्रमका प्रशिक्षक रवीन्द्रप्रसाद कुसीले समयमा सिकने कुरा नसिक्दा धेरै अप्ठ्याराहरू सहनुपर्ने र सम्बन्धित ठाउँमा ठोस कुरा पुर्‍याउन नसक्दा जीवन नै बिचल्लीमा पर्ने कुरा प्रस्ट पार्नुभयो । समस्यासँग जुधेर अगाडि बढ्न तालिमहरूको आवश्यकता भएकोमा जोड दिनुभयो । सार्थक जीवनका लागि हीनताबोध त्यागेर तालिमलाई सदुपयोग गर्दै जानुपर्ने औचित्यताबारे पनि उहाँले औल्याउनुभयो ।

संस्थाको महिला तथा बालबालिका समितिका सदस्यहरू बट्टीलक्ष्मी कवां र केशरी प्रधानले तालिमको उद्देश्यबारे जानकारी गराउनुभएको उक्त तालिम समितिका संयोजक चञ्चल सुवालको सभापतित्वमा भएको थियो ।

बालाजुमा वार्षिक तीन करोड लिटर पानी पुनःभरण हुने

काठमाडौं, ६ माघ (रासस) । काठमाडौं महानगरपालिकाले बालाजु पार्कको जलाधार क्षेत्रबाट वार्षिक करिब रु. तीन करोड लिटर पानी पुनःभरण हुने प्रणाली निर्माण गरेको छ । सो प्रणाली बर्खामा आकाशबाट परेको पानी जमिनमुनि पठाउने प्रणाली हो । कामपाले कोकाकोला वेभरेज नेपाल, सेन्टर फर इन्टिग्रेटेड अर्बन डेभलपमेन्ट र वाटर एड नेपालसँगको सहकार्यमा उक्त प्रणाली विकास गरेको नगर उपप्रमुख सुनिता डङ्गोलले जानकारी दिनुभयो ।

उहाँका अनुसार 'रिचार्ज' प्रणालीमा २१ रिचार्ज इनार, २१ रिचार्ज फिल्टरिङ च्याम्बर, दुई पानी थिपिने (डिसिल्टिङ चेम्बर), ७५ फिट अग्लो रिचार्ज खाडल र सात (९० फिटका) बाँसको छेकवार (चेक ड्याम) बनाइएको छ । यसको निर्माण कार्य भएको वैशाखमा निर्माण कार्य सुरु गरिएको थियो । उक्त प्रणालीको लागत रु. ४३ लाख ६० हजार रहेको छ । तीव्र सहरीकरणका कारण बढेको पानीको चरम अभाव कम गराउन यसप्रकारका प्रयासले समुदायले दायित्व लिनै जाने अपेक्षा गरिएको छ । परम्परागतरूपमा काठमाडौंवासीले पानीका प्रमुख स्रोतका रूपमा भूमिगत जल नै प्रयोग गर्ने गरेका थिए ।

विश्व सङ्क्षेप

अदालतको आदेशपछि खुल्यो
उपकुलपतिको कार्यकक्ष

इनरुवा (सुनसरी), ६ माघ । सुनसरीको धरान उपमहानगरपालिकामा रहेको बिपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको उपकुलपतिको कार्यकक्षमा उपमहानगरपालिकाका प्रमुख हर्क साँम्पाङले गरेको तालाबन्दी उच्च अदालत विराटनगरको आदेशपछि खुलेको छ ।

उच्च अदालतले स्वास्थ्यजस्तो संवेदनशील क्षेत्रमा बन्द, हडताल, तालाबन्दी नगर्न/नगराउन आदेश जारी गरेपछि उपकुलपतिको कार्यकक्षमा गरेको तालाबन्दी शुक्रबार खुलेको हो । उपकुलपतिको कार्यकक्षमा नगरप्रमुख साँम्पाङले तालाबन्दी गरेपछि परेको रिटमाथि सुनवाइ गर्दै उच्च अदालतले कारण देखाऊसहित आदेश जारी गरेपछि ताला खुलेको हो ।

अदालतको आदेशपछि नगरप्रमुख साँम्पाङले ताला खोल्न सचिवालयका कर्मचारी सुदर्शन लिम्बूलाई पठाउनुभएको थियो । रिटमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुनसरी र धरानका नगरप्रमुख साँम्पाङसहित नौ विपक्षीका नाममा अदालतले अन्तरिम आदेशसहित कारण देखाऊ आदेश जारी गरेको हो ।

सञ्जीवकुमार साहद्वारा उत्प्रेषणयुक्त परमादेश माग गर्दै दापर रिटमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुनसरीसमेत नौ विपक्षीविरुद्ध उच्च अदालतका न्यायाधीश श्रीधराकुमारी पुडासैनीको इजलासले कारण देखाऊ आदेश जारी गरेको हो । रासस

श्रम स्वीकृति लिएर विदेश
जाने ६ महिनामा तीन लाख

काठमाडौं, ६ माघ । वैदेशिक रोजगार विभागबाट चालु आर्थिक वर्षको पहिलो छ महिनामा श्रम स्वीकृति लिएर वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीको सङ्ख्या तीन लाख बढी पुगेको छ ।

साउनदेखि पुससम्ममा वैदेशिक रोजगारीमा जान श्रम स्वीकृति लिनेको सङ्ख्या तीन लाख ४३ हजार पुगेको विभागका सूचना अधिकारी तथा निर्देशक कविराज उप्रेतीले राससलाई जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार अघिल्लो आर्थिक वर्ष २०७९/८० को यही अवधिमा वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि विभागबाट चार लाख १४ हजारले श्रम स्वीकृति लिएका थिए ।

अघिल्लो वर्षको तुलनामा यस वर्ष श्रम स्वीकृति लिनेको सङ्ख्या ७१ हजारले कमी देखिएको उप्रेतीले बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो, "पुस महिनामा ६५ हजार आठ सय १३ नेपालीले वैदेशिक रोजगारीमा जान विभागबाट श्रम स्वीकृति लिएका छन्, यो सङ्ख्या नयाँ श्रम स्वीकृति लिने र नवीकरण गर्ने दुवैको हो ।" चालु आर्थिक वर्षको पहिलो छ महिनामा वैदेशिक रोजगारीमा जानेको सङ्ख्या घटेको देखिए पनि साउन र भदौभन्दा मङ्सिर र पुसमा सङ्ख्या बढेको वैदेशिक रोजगार विभागको तथ्याङ्कमा उल्लेख छ । पुसमा श्रम स्वीकृति लिएर वैदेशिक रोजगारीमा जानेमा सबैभन्दा धेरै युइए जाने रहेका विभागले जनाएको छ । विभागको तथ्याङ्कअनुसार युइएका लागि १६ हजारले श्रम स्वीकृति लिएका छन् भने साउदी अरब र कतार १४ हजार, मलेसिया आठ हजार, कुवेत तीन हजार र कोरिया एक हजार जना गएका छन् ।

गरिब बस्तीमा जाडो छल्ल 'घूर' र 'चटाइ'

महोत्तरी, ६ माघ । कठ्याङ्गिधौं दो यो जाडो छल्ल यहाँका पराले भुप्राका गरिब बस्तीमा 'घूर' (पातपतिङ्गर बटुलेर सल्काइएको आगो) र परालका सुईठा बटारेर बनाइएका चटाइ नै सहारा बनेका छन् । 'घूर' का वरपर बसेर तातिएको अनुभूति लिन र सुत्दा चटाइको सहाराले उज्यालो पर्खने गरिब बस्तीको नियति नै बनेको छ ।

भञ्ज्याहा नगरपालिका-३ सकरी मुसहरटोलकी रामराजी सदा ससाना नानीलाई पराले चटाइ ओढाएर सुताउने प्रयत्न गर्नुहुन्छ । जाडो छल्ले यिनै चटाइ पनि सबै परिवारका सदस्यलाई ढाक्नेगरी जोहो गर्न नसकिएको रामराजीको व्यथा छ । "चटाइ पनि दुईमात्र छन्, नानीहरू कसैगरी निदाए भने आफूहरू तिनै निदाएको हेरेर सन्तोस गरिन्छ", रामराजी भन्नुहुन्छ, "अब आधा माघ कटेपछि घाम देखिने भन्ने आश छ ।"

यो सकरी मुसहरटोलकी रामराजीको मात्र व्यथा नभई जिल्लाका सबैजसो भेगमा बसोबास गर्ने आम मुसहरको व्यथा हो । मुसहरमात्र नभएर यहाँका बाँतर, मेस्तर, डोम, दुसाध र हलखोर जाति समुदाय आर्थिक अवस्थाले अत्यन्त पछि देखिन्छन् ।

बाँसको खाँबा र भिक्काभिक्कीको बार (बेराघेरा) का भित्ताको भरमा अडिएका पराले छानाका केही हात लम्बाइ/चौडाइका भुप्रा गरिबको घर संसार हुन् । "हजुर, हाम्रो चिसो छल्ले यही सहारा हो", बलवा नगरपालिकाको भगवतीपुर बस्तीकी करिब ६० वर्षीया पुरनी सदा मुसहर भन्नुहुन्छ, "रात कटाउन पराल र चटाइ छ, उज्यालो

भएपछि घूर हुन्छ ।" लगातार बढ्दै गएको चिसोले बिहानै मजदुरी गर्न जान नपाएपछि खाने कुराको पनि समस्या बढेको पुरनीको थप पीडा छ । रामराजी, पुरनीजस्तै भञ्ज्याहा-८ धर्मपुरको अन्धारवन बस्तीकी हेमकली बाँतरको पनि पीडा उस्तै छ । "न खाने कुरा यो भन्ने छ, न ओढ्ने, बस्ने लुगा", ५० वर्षीया हेमकलीले भन्नुभयो, "हामी गरिबलाई हेर्ने कोही छैनन्, यसपालिको जाडोबाट बाँच्न कठिन छ ।"

महोत्तरीका १० नगरपालिका र पाँच गाउँपालिकासहित १५ वटै स्थानीय तहमा मुसहर जातिको बसोबास छ । यीमध्ये भञ्ज्याहा, गौशाला, औरही, बर्दिबास र लोहारपट्टि नगरपालिकामा अन्यभन्दा बढी मुसहर जातिको बसोबास छ । सामाजिक, राजनीतिक, आर्थिक र शैक्षिक सूचाङ्कका दृष्टिले अति नै पिछडिएका मुसहरजस्तै बाँतर पनि हुन् । दुवै जातिको रीतिथिति समान नै देखिने भञ्ज्याहा नगरपालिका-३ का बासिन्दा समाजशास्त्री शिवराज दाहालको भनाइ छ ।

मुसहर जिल्लाका सबै स्थानीय तहमा रहे पनि बाँतर बस्ती भने भग्नाहा नगरक्षेत्रमा मात्र छन् । आफ्नो नगरक्षेत्रमा मुसहर र बाँतरको एक ठाउँ गणना हुँदा फरक/फरक जाति समुदाय बसोबास तालिकाको अभिलेखमा मुख्य स्थान ओगट्ने भञ्ज्याहाका नगरप्रमुख सञ्जीवकुमार साह स्वीकार गर्नुहुन्छ । जिल्लामा अहिले मुसहर, बाँतर दुवै मिलाएर ४० हजारको हाराहारी जनसङ्ख्या पुगेको छ । त्यसमा मुसहरको २७ हजार तीन सय ५२ रहेको पछिल्लो राष्ट्रिय जनगणना तथ्याङ्क-२०७८ ले देखाएको छ ।

निर्माणाधीन भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना

सुर्खेतको भेरीगंगा नगरपालिका-११ चिन्लेस्थित निर्माणाधीन भेरी बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाको ड्याम । तस्बिर : सुरेश आचार्य/रासस

दसगजाको १७ किमि क्षेत्र
खाली गरिएको छ : सशस्त्र प्रहरी बल

काठमाडौं, ६ माघ । नेपाल र भारतीय सुरक्षा सङ्गठनको समन्वयमा दुवै देशको सिमाना दशगजा खाली गर्ने कार्य अघि बढिरहेको छ ।

सशस्त्र प्रहरी र भारतीय सशस्त्र सीमा बलको समन्वयमा हालसम्म ३८ स्थानमा पाँच सय ५६ घरटहरा हटाई करिब १७ किमी दशगजा खाली गरिएको सशस्त्र प्रहरी बलका प्रवक्ता राजेन्द्र खड्काले जानकारी दिनुभयो ।

सशस्त्र प्रहरी बल नेपालद्वारा आज यहाँ आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा उहाँले सोही क्रममा दशगजा क्षेत्रमा १८ वटा भौतिक संरचना निर्माणमा तथा २६ स्थानको करिब १३.३२ बिघा क्षेत्रमा खेतीपाती गर्न रोक लगाइएको बताउनुभयो ।

त्यस क्रममा एक सय ६१ स्थानमा करिब एक सय ७३ किमी दशगजा क्षेत्र सरसफाई गरिएको जानकारी दिइयो । दुवै देशको सीमालाई व्यवस्थित गर्न सीमास्तम्भ निर्माण, मर्मतसम्भार र पुनःस्थापनासम्बन्धी मापदण्ड बनाएर हालसम्म एक हजार आठ सयभन्दा बजोर सीमास्तम्भको मर्मत गरिएको पनि बलले

जनाएको छ ।

जोर अड्कको सीमास्तम्भ निर्माण कार्य भने भारतीय पक्षबाट हुँदै आएको छ । हाल सीमा सुरक्षाका लागि सशस्त्र प्रहरी बल नेपालका दुई सय ५३ पोष्ट खडा गरिएको छ ।

सीमाविद् बुद्धिनारायण श्रेष्ठका अनुसार नेपाल र भारतबिच एक हजार आठ सय ८० किमी लामो सीमा छ । दुवै देशको सीमा क्षेत्रमा ठूला, मध्यस्त र साना गरी आठ हजार पाँच सय ५३ वटा सीमा खम्बा रहने गरी नक्साङ्कन भए पनि हाल ५३ प्रतिशतमात्र गाडिएको छ ।

भारतमा अङ्ग्रेजका समयमा नेपाल र भारतका बिचमा ठूलो प्रकृतिका नौ सय १६ वटा जङ्गे पिलर गाडिएको थियो । त्यो सीमास्तम्भ सात फिट अग्लो र साढे सात फिट गोला आकारको छ । ठूला सीमास्तम्भ तीनदेखि पाँच माइलको दूरीमा गाडिएको थियो भनेपछि खम्बाका बिचमा एकदेखि तीनवटासम्म मध्यस्थ खम्बा छ । मध्यस्थ खम्बाका बिचमा दुईदेखि तीनवटासम्म साना पिलर रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

बलले सीमा क्षेत्रका जनतामा सुरक्षा र विश्वासको वातावरण कायम गर्न त्यस भेगका वडाध्यक्षसँग जनचेतनामूलक अन्तरक्रिया गरिरहेको छ । सीमा प्रवेश क्षेत्रमा सौन्दर्यीकरणका लागि बलको अगुवाइमा विभिन्न कार्यक्रम अघि बढिरहेको छ । त्यस क्रममा सीमा नाकामा बलको पहलमा खानेपानी व्यवस्थापन, शीतलताका लागि वृक्षरोपण र राष्ट्रको शान भन्दा फहराउने कार्य भएका छन् ।

अर्धसैनिक बलका रूपमा रहेको सशस्त्र प्रहरीले सीमा सुरक्षा, दङ्गा नियन्त्रण, दैविक प्रकोप एवं विपद् व्यवस्थापनमा उद्धार र राहत तथा राजश्व सङ्कलनको जिम्मेवारीमा रही महत्वपूर्ण कार्य गर्दै आएको छ । बलले यही माघ ९ गते आफ्नो २३ औँ स्थापना दिवस मनाउँदैछ ।

सरकारले सीमा सुरक्षाका लागि सशस्त्र प्रहरी उपस्थिति बढाउँदै लैजाने क्रममा पछिल्लो पटक २५ वटा सीमा सुरक्षा पोष्ट थप गरेको थियो । सीमा सुरक्षामा खटिएका युनिटको चेन अफ कमान्ड सुदृढ तुल्याउन तथा थप

प्रभावकारी परिचालन गर्न ४५ वटा सीमा पोष्टलाई नायब उपरीक्षकको नेतृत्व रहने गरी सीमा सुरक्षा गुन्म स्थापना गरिएको छ ।

सशस्त्र प्रहरी बल र भारतीय सशस्त्र सीमा बलबिच हुँदै आएको संयुक्त सीमा गस्तीलाई निरन्तरता दिँदै समन्वय र सहकार्यलाई थप बढाउन मैत्रीपूर्ण खेलकुद तथा समन्वय बैठकसमेत आयोजना हुँदै आएको छ ।

नेपाल-भारत तथा नेपाल-चीन सीमामा रहेका सीमास्तम्भको विस्तृत विवरण जिआईएस प्रविधिद्वारा एपीएफ बोर्डर पिलर म्यानेजमेन्ट सिस्टम राख्ने कार्य भइरहेको पनि प्रवक्ता खड्काले बताउनुभयो ।

राज्यको भरपर्दो सुरक्षा निकायका रूपमा कानुनी व्यवस्था कायम राख्न मानवअधिकारको सम्मान गर्दै शान्तिरक्षक तथा सुव्यवस्थाका लागि बल अहोरात्र खटिरहेको सङ्गठनले जनाएको छ । रासस

कोरोना भाइरसविरुद्धको
खोप बिसर्जन गरिँदै

काठमाडौं, ६ माघ (रासस) ।

सरकारले कोरोना भाइरसविरुद्ध ल्याएको ४० लाख मात्रा खोप प्रयोगमा नआएपछि बिसर्जन 'डिस्पोजल' को तयारी गरेको छ । चीन सरकारले अनुदानमा उपलब्ध गराएको कोरोना भाइरसविरुद्धको साइनोभ्याक खोप प्रयोग नगरी म्याड सकिएपछि स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले बिसर्जन गर्ने तयारी गरेको हो ।

मन्त्रालयका प्रवक्ता डा. प्रकाश बुढाथोकीले कोरोना भाइरसविरुद्धको ४० लाख मात्रा खोप बिसर्जनको तयारी भइरहेको जानकारी दिनुभयो ।

प्रवक्ता डा. बुढाथोकीका अनुसार खोपलाई धेरै तापक्रममा वा ईटाभट्टामा राखेर जलाउने भन्नेमा छलफल भइरहेको छ । बुस्टर डोजका लागि प्रयोग हुन नमिल्ने भएपछि विगत साढे दुई वर्षदेखि स्वास्थ्य सेवा विभागको केन्द्रीय भण्डारणमा खोप थन्किएका उहाँको भनाइ थियो ।

विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन (डब्ल्युएचओ)ले बुस्टर डोजका लागि प्रयोग गर्न नभनेपछि राष्ट्रिय खोप सल्लाहकार समितिले उक्त खोप नलगाउने निर्णय गरेको थियो । उक्त खोप चीन सरकारबाट अनुदानमा विसं २०७८ वैशाख १२ गते ३४ लाख ४३ हजार तीन सय ६० मात्रा र वैशाख १४ गते पाँच लाख ५६ हजार ६ सय ४० मात्रा खोप नेपाल आएको थियो ।

गोविन्द वियोगी पुरस्कारबाट चार पत्रकार सम्मानित

नुवाकोट, ६ माघ । गोविन्द वियोगी पत्रकारिता पुरस्कार, २०८० बाट वरिष्ठ पत्रकार एवं राष्ट्रिय समाचार समिति (रासस) का पूर्वअध्यक्ष कुलचन्द्र वाग्लेसहित चार जना सम्मानित हुनुभएको छ ।

सम्पादक समाज नेपालले आज यहाँ आयोजना गरेको वियोगी पत्रकारिता पुरस्कार एवं सम्मान समारोहमा 'योहो' टेलिभिजनका समाचार प्रमुख जीवराज भण्डारी, 'त्रिशूली प्रवाह'का सम्पादक शरण उत्सुक सापकोटा र पत्रकार मन्देश्वरी राजभण्डारी सम्मानित हुनुभएको हो । पुरस्कार अर्थमन्त्री डा. प्रकाशशरण महतले प्रदान गर्नुभएको थियो ।

गोविन्द वियोगी पत्रकारिता पुरस्कारबाट भण्डारीलाई रु. २५ हजार नगद राशिसहित सम्मान गरिएको हो । यस्तै गोविन्द वियोगी विशेष पत्रकारिता पुरस्कारबाट सम्मानित सापकोटालाई रु. १५ हजार नगद राशिसहित सम्मानित गरेको हो । राससका पूर्वअध्यक्ष वाग्ले र पत्रकार राजभण्डारीलाई पत्रकारिता क्षेत्रको प्रवर्द्धनका लागि उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएको भन्दै समाजले सम्मान गरेको हो । समाजअन्तर्गत गोविन्द वियोगी स्मृति कोषले पुरस्कार स्थापना गरेको हो ।

सम्मान समारोहलाई सम्बोधन गर्दै अर्थमन्त्री महतले सम्मानितलाई शुभकामना व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले पत्रकारिता क्षेत्रमा वियोगीको योगदानलाई स्मरण गर्दै गोविन्द वियोगी पत्रकारिता अध्ययन केन्द्र भवनको व्यवस्थापनका लागि आगामी वर्षदेखि आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने प्रतिबद्धतासमेत जाहेर गर्नुभयो । "वियोगीजी सभ्ररहनुपर्ने व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो, कोषको विकास गतिशीलताजस्ता विषयमा अन्तर्क्रिया र छलफल होस्, यो परिसरको पूर्णरूपमा उपयोग होस्, कोष जीवन्त बनोस्", उहाँले भन्नुभयो ।

समारोहमा नेपाल पत्रकार महासङ्घका अध्यक्ष विपुल पोखरेलले पत्रकारको सीप एवं क्षमता अभिवृद्धि, पारिश्रमिक वृद्धि र विज्ञापनसम्बन्धी कठिनाइको गाँठो फुकाउन सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

"पत्रकारको सीप र क्षमता अभिवृद्धिका लागि आमसञ्चार प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको आवश्यकता छ । पारिश्रमिक दुई/दुई वर्षमा मूल्याङ्कन हुन सकेको छैन, यसबारे सरकारको तत्काल ध्यानाकर्षण हुन आवश्यक छ", उहाँले भन्नुभयो ।

न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण

समितिका अध्यक्ष सङ्गीता खड्काले पत्रकारितामा एकसाथ धेरै चुनौती देखिएको गुनासो गर्नुभयो । पत्रकारको पारिश्रमिक वृद्धिका लागि आवश्यक पहल गरिरहेको उहाँको भनाइ छ । अध्यक्ष खड्काले भन्नुभयो, "आर्थिक सङ्कटको असर सबै क्षेत्रमा परेको छ । यसबाट श्रमजीवी पत्रकार पनि मारमा परेका छन् । रोजीरोटीका लागि जटिलता छ । प्रत्येक दुई/दुई वर्षमा वृद्धि हुनुपर्ने तर पाँच वर्ष बितिसक्यो, यसका लागि सरकारसँग विशेष अनुरोध गर्दछु ।"

सम्मान ग्रहणपछि राससका पूर्वअध्यक्ष वाग्लेले पत्रकारको आर्थिक सुरक्षा सुनिश्चित गर्न सरकारको ध्यानाकर्षण गराउँदै पत्रकारितामा देखिएको चुनौतीलाई मिलेर सम्बोधन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

सम्मानित पत्रकारले आलोचनात्मक चेतसहितको पत्रकारिताका लागि स्वयं पत्रकारको क्षमता अभिवृद्धि र आर्थिक सुरक्षाको प्रत्याभूतिको माग गर्नुभयो । समाजका महासचिव एवं वरिष्ठ पत्रकार श्याम डोटेलले नयाँ पुस्ताका पत्रकारलाई दक्ष बनाउन क्षमता अभिवृद्धिका तालिम उपलब्ध गराउन सकेमात्र गुणास्तरीय पत्रकारिताको अभ्यास हुने बताउनुभयो ।

। सम्पादकीय ।

पहिचान र हरेक देशको सांस्कृतिक प्रश्न

नेपालका विभिन्न जातजाति र भाषाभाषी एवं सरकारका ठेकेदारहरूले 'पहिचान' र 'राष्ट्र एवं राष्ट्रियता'को फलाको गर्दै गरेको देखा उदेक लाग्छ। पहिचानवादीहरूमध्ये धेरै पश्चिमी देशका रकमबाट सञ्चालित गैरसरकारी संस्था (एनजीओ) हरू छन्। विदेशी धर्म प्रचार गर्नेहरूमा पहिले हिन्दू धर्म मान्ने ब्राह्मण र पण्डितहरू नै संलग्न छन्। यो तुलनात्मक अध्ययनको भावना र तर्कबाट प्रेरित भएरै ती पेसा अँगालेका हुन् वा एक जाल वा छद्म रूप मात्रै हो, समयले उत्तर दिनेछ।

आखिर पहिचान के हो त ?

काठमाडौं उपत्यकाका सहर र बस्तीहरूमा उमेर पुगेका लोग्नेमानिसहरू वाग्मती, विष्णुमती, हनुमानघाट र अनेक दुइगोधारामा गएर स्नान गर्थे र त्यहीँबाट मन्दिर वा विहारमा जान्थे।

महिला वा बुहारीहरू बिहानै उठेर बढारकुँडार, लिपपोत र आँगनमा बत्ती बाल्थे र पूजा गर्थे। हिन्दू र बौद्ध धर्म मान्नेहरू समानरूपले आफ्ना मन्दिर र विहारहरूमा जान्थे। विभिन्न भाषाभाषी र जातजातिले आ-आफ्नै धर्म र संस्कृति मान्दै दुःख सुख गरेर जीवन डुङ्गा चलाउँदै आए।

तर, भारत र एसियाली देशहरूमा पश्चिमी देशहरूको प्रभाव बढ्दै गएपछि अङ्ग्रेजी, फ्रान्सेली र युरोपका अन्य देशहरूको शासन चलन थाल्यो। एसियाली वा खास गरेर दक्षिण एसियालीहरूको जीवनमा '१० देखि ४ बजेसम्मको' जीवन पद्धतिको जग हाल्दै गयो। युरोप र अमेरिकी शासनबाट मुक्त भएका केही एसियाली र ल्याटिन अमेरिकी देशहरूमा '१० देखि ४ बजेसम्म' र अन्य रीतिरिवाजमा पश्चिमको सिको नगरी आफ्नै परम्परा कायम गरी आआफ्नै देशको रक्षाको भावनाबाट प्रेरित भएर नयाँ जीवन पद्धति अँगालेका छन्।

माओ त्सेतुङको देहावसानमा

चीनमा १४ वटा साम्राज्यवादी देशहरूले उपनिवेश बनाएका थिए। विभिन्न नगर र क्षेत्रहरूमा त्यसका प्रभावहरू अहिले पनि होलान् र अझ एक दुई पुस्ता कायम हुन सक्छ, जसरी नेपाल, भारत र दक्षिण एसियाली देशहरूमा क्राइस्तेली नयाँ वर्ष र जन्मदिन मनाइन्छन्। नेपालमा बिस्केट, मोहनी (दसैं), तिहार (भाइटीका) आदि अनेक पर्व मान्ने परम्परा छ। आफ्नै धर्म र जातअनुसार अन्तिम संस्कार गर्ने गरिन्छ।

चिनियाँ जनताका शीर्षस्थ नेता माओ त्सेतुङको शोक मनाउँदा चीनका सबै गाउँ, सहर, पहाड, मैदान, समुद्र र हिमालमा एउटै समयमा शोक मनाए; अन्तिम संस्कारमा महिलाहरूले कालो पहिरन आदि चिनियाँ परम्परालाई चालु राखे। चिनियाँ क्रान्ति अहिले पनि चालु रहेको अर्थमा सबैजसो नेताहरूले सैनिक शैलीमै आ-आफ्ना नेतालाई अन्तिम सलामी दिने गर्छन्। पेचिङको मध्यमा थेनानमेन चोकमा विदेशीहरूको उक्साहटमा सोभियत सङ्घमा जस्तै शान्तिपूर्ण ढङ्गले समाजवादको ठाउँमा पुँजीवादको पुनः स्थापना गर्ने असफल प्रयास गरिएको थियो। त्यसबेला चीनमा समाजवादी व्यवस्था पल्टाउने उद्देश्य लिएर सन् १९८९ मा संरा अमेरिका, बेलायत, अन्य युरोपेली नेता र कूटनीतिज्ञहरू तथा रुसकै नेता र कूटनीतिक व्यक्तिहरू पुगेका थिए। तर, पश्चिमी साम्राज्यवादीहरू र सोभियत संशोधनवादीहरूको कुत्सित इच्छा चिनियाँ पार्टी र जनताले पूरा हुन दिएनन्; त्यो एक अन्तर्राष्ट्रिय पुँजीवादी षड्यन्त्र भएको चिनियाँ जनताले बुझे।

नेपाल सचेत हुनुपर्ने

नेपालीहरूले आफूसित भएको खुकुरी छोडेर विदेशीले दिएको खोटपूर्ण आधुनिक हतियारलाई विश्वास गरेमा देश शत्रुको हातमा पुग्नेछ। २० वर्षपछिका सवारी साधनलाई नचलाउने मुख्याईं पहिले पनि डाक्टर महतले सदनमा ल्याउँदा विरोध भएको थियो। यस्ता विदेशी एकाधिकार पुँजीका एजेन्टको काम गर्ने सल्लाहकारहरू, देश चलाउने शासक वा पदाधिकारीहरूलाई प्रहरीको वा सरकारको 'मुख्य शत्रु' वा 'मोस्टवान्टेड'को स्तरको सूचीमा राख्नु आवश्यक छ। यो विषय व्यापारी र मोटर मालिकको सरोकारभन्दा देशको अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित विषय हो। यसको चासो अर्थ मन्त्रालयले लिने हो। यहाँ उल्टो काम हुँदै छ।

प्रधानमन्त्री र वरिष्ठ नेताहरू विदेश गएर ग्यारेज नभएको व्यक्तिले निजी मोटर किन्न नपाउने कानूनबारे किन सोच्दैनन्? त्यसो नगर्दा ठाउँ ठाउँमा सडकमा जथाभावी मोटर बिसाउँदा 'मोटर जाम' हुने गर्छ।

फेरि समाजवादी देशकै उदाहरण

के विदेशीलाई रिभाउन र रक्सी खानमात्र विदेश जाने हो? यस्ता समाजवादी देश पनि छन् जहाँ देशको हितअनुसार '१० देखि ४ सम्म' होइन बिहान र राति पनि कार्यालय र विद्यालय चलाउँछन्। कार्यालय र विद्यालयमा नास्ता र बिहानको भोजको खाने बन्दोबस्त हुन्छ। त्यसले सडकमा मोटर जाम हुँदैन। पालैपालो गरेर २४ घण्टा विकास निर्माणको काम हुँदा देश छिटो अगाडि बढ्छ। माथिल्ला हाकिमहरू र ठुलाबडालाई समेत सैनिक अनुशासनमा जस्तै राखे नेपालमा छिटो विकास हुनेछ।

थाइवानमा हात हाल्नु अमेरिकाको निम्ति आगोमा हात भोस्नु सरह हुने !

यशराज

चीनजस्तो विशाल तथा शक्तिशाली देशलाई दबाव दिन पछि नहट्ने अमेरिकी साम्राज्यवादले स-साना देशहरूलाई स्वतन्त्र छोड्दा भन्ने विश्वास गर्नु आत्मघाती हुनेछ। चीनबाट थाइवानलाई अलग्याउने अमेरिकी षड्यन्त्रअन्तर्गतका पछिल्लो खेलले पूर्वउपनिवेशका सारा जनता पुनः एकजुट हुनुपर्ने शिक्षा दिँदै छ। अन्य देशमा समेत यस खालका हस्तक्षेप हुनसक्ने सम्भावनालाई ध्यानमा राखी हरेक स्वतन्त्र देशले अमेरिकी नीतिको विरोध गर्नुपर्ने तथा स्वतन्त्रता रक्षामा हातेमालो गर्नुपर्ने बखत आएको छ।

अमेरिका लडाइँको नयाँनयाँ निहूँ खोज्दै।

प्यालेस्टिनमा अमेरिकी योजना तथा उक्साइबमोजिम ७ अक्टोबर सन् २०२३ बाट थालिएको इजरायली नृशंस हमलाले सय दिन नाघिसकेको छ। करिब २५ हजार प्यालेस्टिनी जनताको हत्या भइसकेको छ। जसमध्ये १० हजारभन्दा बढी बालबालिका र ७ हजारभन्दा बढी महिला हुन्। ६२ हजारभन्दा बढी घाइते भइसकेका छन् भने ८ हजारभन्दा बढी पुरिएका वा हराइरहेका छन्। युनिभर्सिटी अफ प्यालेस्टिन बमले उडाएको छ। गत जनवरी १७ मा क्षणभरमै विश्वविद्यालय भवन बमले उडाएको भिडियो सार्वजनिक भएपछि संसारभर त्यसको विरोध भइरहेको छ।

अमेरिका र बेलायतले यमनमाथि हमला तीव्र पार्दै छन्। दक्षिण रातो सागरमा यतिखेर तनाव बढ्दो छ। दक्षिणी लेबननमा इजरायलले निरन्तर बम प्रहार गर्दै छ। यमन र लेबननले प्यालेस्टिनलाई समर्थन तथा एक्यबद्धता

आदानप्रदान अगाडि बढाउँदै छ। साथै, अन्तर्राष्ट्रिय मञ्च तथा सिरिया, प्यालेस्टिनलगायतका सवालहरूमा एउटै स्वर दिन थालेका छन्। सन् १९७० को दशकपछि रुस र चीनबिच यो खालको समन्वय, सहकार्य देखिएको यो पहिलो पटक हो भन्दा फरक नपर्ला! यसलाई इतिहासले सिकाएको पाठ भन्नु अन्यथा नहोला! साथै, अमेरिकाका निम्ति यो एउटा गतिलो जवाफ साबित हुँदै छ।

अझै पनि नचेतेको अमेरिकी साम्राज्यवाद लडाइँका नयाँनयाँ निहूँ खोज्दै छ। बहुध्रुवितर लम्किन खोजिरहेको विश्वलाई हठात् रोकेर एक ध्रुवीय विश्व कायम राख्न अमेरिका अनेकौँ चालबाजी गर्दै छ। तसर्थ, उदाउँदो एसियामा अर्को युद्ध भड्काउने तयारी हुँदै छ। स्वतन्त्र देशहरूको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप तीव्र पार्दै छ। पुनः औपनिवेशिकरणको खतरा बढाउँदै छ। विभिन्न देशहरूमा रहेका आफ्ना पुराना एजेन्टहरूलाई सक्रिय बनाउँदै छ। आफ्नो तखतमा बस्न

तथा कदमलाई धेरै देशले समर्थन तथा स्वागत गरेका छन्। अमेरिका इतिहासमा फेरि एकचोटि बदनाम हुँदै छ र नराम्ररी उदाइँगिदै छ।

थाइवानतिर अमेरिकी गिद्धे दृष्टि।

इतिहासदेखि नै थाइवान चीनको अभिन्न भूभाग हो। सन् १९४९ अक्टोबर १ मा चिनियाँ समाजवादी क्रान्तिको सफलताको घोषणासँगै आफ्ना केही सेना र समर्थकसहित तत्कालीन शासक चिच्याङ काई सेक थाइवान भागे। उनले त्यहाँ अमेरिकी दलाल सरकार गठन गरे। अमेरिकी साम्राज्यवादकै सहयोग तथा योजनाबमोजिम उनले त्यो काम गरेका थिए। चीन र चिनियाँ क्रान्तिको भविष्यका लागि एउटा काँडा बाँकी राख्ने त्यो अमेरिकी षड्यन्त्र थियो।

प्राचीन कालदेखि एक भएर बसेका चिनियाँ जनतालाई विभाजित गर्ने कुत्सित उद्देश्यका साथ पछिल्लो समय संरा अमेरिकाले चीनको थाइवानमा दबाव एवम् हस्तक्षेप बढाउँदै लगेको

सम्प्रभु अधिकार हो। विश्वमा एउटै चीनको मात्र अस्तित्व छ। साथै, चीन एकीकरणको पूर्णताको पर्खाइमा विश्वका जनता छन्। जसरी हडकड, मकाउको समस्या शान्तिपूर्ण तरीकाबाट समाधान भयो त्यसरी नै थाइवानको पनि त्यस्तै उपायबाट हुने विश्वका न्यायप्रेमीहरूको अपेक्षा छ। चीनको पनि त्यही चाहना भएको छ। र त्यस उद्देश्यमा पुग्न आफू दृढसङ्कल्पित रहेको राष्ट्रपति सी चिन फिङले बारम्बार प्रस्ट्याउनुभएको छ। राष्ट्रपति सीले थाइवानको मामिला चीनको आन्तरिक विषय भएको र बिनाबाहिरी हस्तक्षेप एकीकरण गर्न चीन सक्षम एवम् स्वतन्त्र रहेको विभिन्न अवसरमा प्रस्ट पार्नुभएको छ।

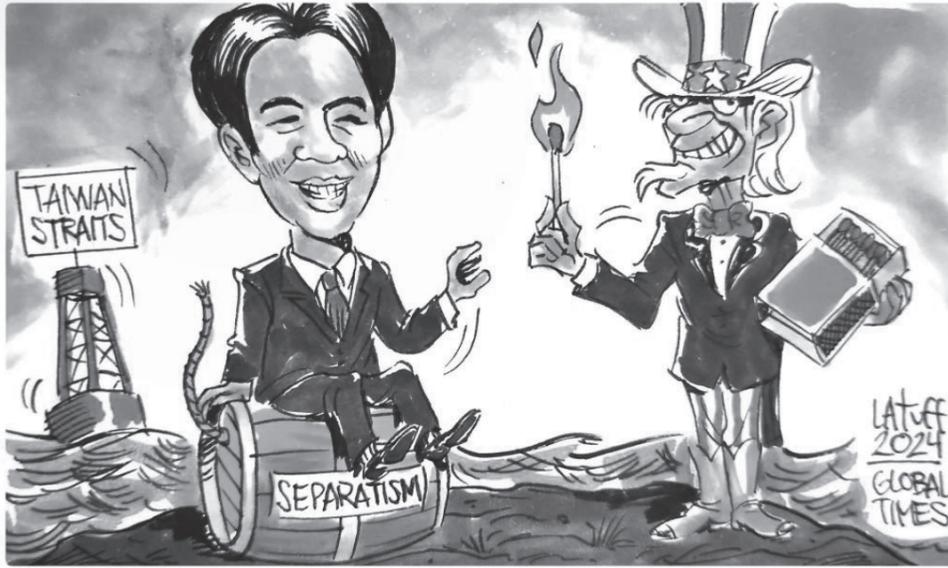
इजिप्टको भ्रमणमा रहेका चिनियाँ विदेशमन्त्री वाङ यीले जनवरी १४ को दिन भन्नुभयो, "एक चीन नीतिको उल्लङ्घन गर्ने विश्व समुदायका जुन कुनै देशले चीनको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप गरेको र चिनियाँ सम्प्रभुतालाई हाँक दिएको मानिनेछ र त्यस्ता देशले चिनियाँ जनता र विश्व समुदायको संयुक्त प्रतिक्रिया सामना गर्नुपर्नेछ।" चिनियाँ विदेश मन्त्रालयका प्रवक्ताले थाइवानको प्रश्नलाई चीनविरोधी अस्त्र नबनाउन चेतावनी दिए।

थाइवानको निर्वाचन परिणाम सार्वजनिक गरिएपछि चिनियाँ प्रवक्ताले भनेका छन्, "राष्ट्रिय पुनः एकीकरण सफल पार्न हामी दृढ छौं।" चीनले थाइवानको विषयमा कुनै खालको सम्झौता नहुने र चीनको यो अति उच्च प्राथमिकताको विषय तथा संवेदनशील चासोप्रति बेवास्ता गरेसम्म संरा अमेरिकासँग विश्वासको वातावरण तयार नहुने चिनियाँ अधिकारीहरूले दोहोर्‍याएका छन्।

चीनजस्तो विशाल तथा शक्तिशाली देशलाई दबाव दिन पछि नहट्ने अमेरिकी साम्राज्यवादले स-साना देशहरूलाई स्वतन्त्र छोड्दा भन्ने विश्वास गर्नु आत्मघाती हुनेछ। चीनबाट थाइवानलाई अलग्याउने अमेरिकी षड्यन्त्रअन्तर्गतका पछिल्लो खेलले पूर्वउपनिवेशका सारा जनता पुनः एकजुट हुनुपर्ने शिक्षा दिँदै छ। अन्य देशमा समेत यस खालका हस्तक्षेप हुनसक्ने सम्भावनालाई ध्यानमा राखी हरेक स्वतन्त्र देशले अमेरिकी नीतिको विरोध गर्नुपर्ने तथा स्वतन्त्रता रक्षामा हातेमालो गर्नुपर्ने बखत आएको छ।

अमेरिकाको थोत्रो 'थाइवान' काई !

अमेरिकाले आफ्नो स्वार्थ परिपूर्ति गर्न चीनको थाइवान, तिब्बत, सिन्चियाङ, हडकड आदि विषयलाई समय समयमा उछाल्ने गर्दै आएको छ। यो कुनै नयाँ विषय होइन। तिब्बत र सिन्चियाङमा धार्मिक विद्रोह फैलाउने, थाइवानका विखण्डनकारी शक्तिलाई मलजल गर्ने, हडकडका अराजक तत्त्वलाई समर्थन गर्ने जस्ता चीनविरोधी गतिविधि अमेरिकाले आजभन्दा निकै अगाडिदेखि गर्दै आएको हो। कहिले प जातन्त्रको आवरण, कहिले बाँकी पृष्ठ ७ मा

जनाएकै आधारमा हमला गरिएको हो। मध्यपूर्वको आजको सानो तस्बिर यही नै हो।

अरब-चीन सम्बन्ध तथा आर्थिक आदानप्रदानमा भएको अभूतपूर्व प्रगति, अरब-इरान द्वन्द्व समाधानमा चीनले खेलेको भूमिका आदिले अमेरिकालाई भस्काइदिएको र आफ्नो प्रभुत्व कायम राख्न अमेरिकाले इजरायललाई प्रयोग गरेको राजनीतिक पर्यवेक्षकहरूको भनाइ छ।

अबको केही हप्तामा युकेन युद्ध सुरु भएको २ वर्ष नाउँ छ। अमेरिकी साम्राज्यवादले युकेनलाई नाटोको सदस्य बनाएर मस्को र पेचिङमाथि थप दबाव दिने तथा घेराबन्दी गर्ने उद्देश्यका साथ सो युद्ध २२ फेब्रुअरी २०२२ मा थालिएको थियो। रुस एकलैले प्रत्याक्रमण गर्दै छ। अमेरिकाको रणनीतिक चालबाजीको प्रतिक्रियास्वरूप मस्को र पेचिङले विशेषगरी आर्थिक तथा व्यापारिक क्षेत्रमा समन्वय एवम् सहकार्यलाई भन्नु बलियो बनाउँदै लगेको छ। आर्थिक क्षेत्रमा अभूतपूर्व ढङ्गमा

अस्वीकार गरेपछि लडाइँ सुरु गर्ने साम्राज्यवादी चरित्र नै हो। साम्राज्यवादी देशले कुनै पनि देशलाई पूर्ण स्वतन्त्रता नदिने यथार्थ आज छल्लङ्ग हुँदै छ।

अमेरिकाको साम्राज्यवादी चरित्रबारे विश्वका जनता स्पष्ट हुँदै छन्। विश्वका व्यापक न्यायप्रेमी जनता यतिखेर साम्राज्यवादी तथा फासीवादी युद्धको विरुद्धमा र शान्ति, एकता तथा समुन्नतिको पक्षमा उभिँदै छन्। वासिङ्टन डीसी, न्युयोर्क, लण्डन, पेरिस, टोरोन्टो, सिड्नी, मेल्बर्न, बर्लिनलगायत युरोप र अमेरिकाका मुख्यमुख्य सहरहरूमा युद्ध, नरसंहारको विरोधमा ठुलाठुला विरोध भइरहेका छन्। एसिया, अफ्रिका, अरब देशहरूमा प्यालेस्टिनमाथि भइरहेको दमन तथा युहुदीवादी हमलाको व्यापक विरोध भइरहेको छ। दक्षिण अफ्रिकाले अन्तर्राष्ट्रिय अदालतमा इजरायलले मचाइरहेको जातीय नरसंहारविरुद्ध मुद्दा दायर गरेको छ र त्यसमाथि बहस सुरु भइसकेको छ। दक्षिण अफ्रिकाको साहस

प्रस्ट छ। चीनको गम्भीर आपत्ति एवम् कडा विरोधका बिच विगतमा पटक-पटक थाइवानलाई गरेको हातहतियार बिक्री, सैन्य सहयोग तथा अमेरिकी अधिकारीहरूको औपचारिक भ्रमणका साथै गत जनवरी १३ मा सम्पन्न निर्वाचनमा संरा अमेरिकाले गरेको व्यापक चलखेल, प्रचारबाजी र विखण्डनकारी शक्तिहरूलाई गरेको खुलेआम पक्षपोषणले अमेरिकी साम्राज्यवादको वास्तविक चरित्र उदाइँर्याएको छ।

यी गतिविधि संरा अमेरिकी राष्ट्रपति रिचर्ड निक्सन पेचिङ पुगेर आफैले हस्ताक्षर गरेको सन् १९७२ को साङ्घाई घोषणाको ठाडो उल्लङ्घन हो। साथै यो विभिन्न अवसरमा दोहोर्‍याएको 'एक चीन नीति' को प्रतिबद्धताविपरीत छ। थाइवानको विषयमा दोहोरो चरित्र देखाउनु स्वयम् संरा अमेरिकाका निम्ति प्रत्युत्पादक साबित हुने निश्चित छ। थाइवानको समस्या चीनको आन्तरिक मामिला हो। त्यस विषयमा निर्णय गर्ने चीन र चिनियाँ जनताकै

चौथो भ्रमण

२३ साउन - २ भदौ, २०५२ (Aug 8 - 18, 1995)

कोरिया मुक्तिको ५० औं दिवस तथा राष्ट्रिय पुनःएकीकरणको भव्य महोत्सव-६

का. रोहित

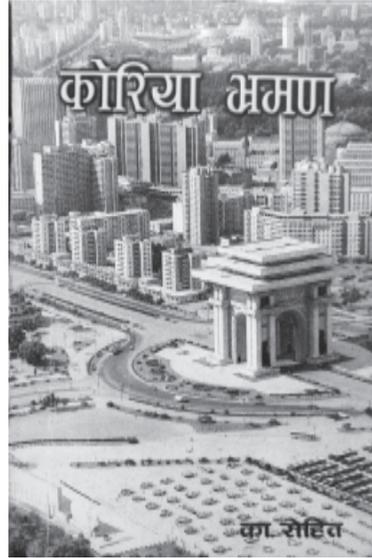
म्याङ्गोन्डे विद्यार्थी र केटाकेटीको दरवार

३:३० बजे बस Myangyongde Student and Childrens' Palace तर्फ गुड्यो। आमाले केटाकेटीलाई अंगालो हालेको आकारको त्यस भवनको जम्मा क्षेत्रफल २,५०,००० वर्गमिटर छ र भवन निर्माणस्थल मात्रै १,०३,००० वर्गमिटर छ। २ मई १९८९ मा यो भवन तयार भएको हो। यसमा एकपटकमा ५,००० छात्रछात्राहरूले गतिविधि गर्न सक्छन् र यसको जम्मा ६ वटा खण्ड र ८ तला छ। यसमा काम गर्ने र सहयोग गर्ने जम्मा ५०० शिक्षक र स्टाफ छन्। सिंहमर्मर र ऐनाले मात्रै बनेको यस भवनमा १५,००० टन ढुङ्गा र २,५०० टन काँच वा ग्लास प्रयोग भएको छ। यसमा २०० कक्षा कोठाहरू छन्। केटाकेटीहरूलाई सिक्न र सामानको निमित्त पैसा चाहिँदैन। अत्याधुनिक शैक्षिक सामग्रीहरूले यो संस्था सुसज्जित छ। कामरेड किम इल सडले यसको निमित्त २००० वटा उपहारहरू पठाउनुभएको छ। का. किम जोङ इलले पनि अत्याधुनिक सामानहरू उपहारको रूपमा पठाउनुभएको छ। यति भनी यसका निर्देशकले परम्परागत नाचगान सिकाइरहेको कोठा, गीतबाजाको कोठा, हारमोनियमजस्ता बाजा एकट्टिन, रेडियो संवादको कोठा, काचोपी भर्ने, कम्प्युटर कोठा, सुलेखन (Calligraphy), कलात्मक शारीरिक अभ्यास (Art Gymnasium) मा केटाकेटीहरूको गतिविधि देखाउन लैजानुभयो। केटाकेटीहरू पोखरीमा पौडी खेलिरहेका थिए भने कोही बक्सिङ, टेबुलटेनिस आदि खेल खेल्न थालेका थिए। २,००० स्थान भएको सभागृह (नाच भवन) मा केटाकेटीहरूको अति उत्कृष्ट कोरियाली नाचगान हेर्नुपर्ने थियो।

यसरी ६९० कोठा भएको तारामण्डल, माछा पाल्ने, ताइक्वोन्डो, जुडो, अन्य वैज्ञानिक खेलकुद तालिमको बन्दोबस्त भएको भव्य बालदरवारबाट हामीले बिदा लियौं। केटाकेटीहरूलाई यहाँ स्कूलको समयपछि तिनीहरूको रुचि र प्रतिभाअनुसार तालिम दिने गरिन्छ।

युवा भवनमा रात्रि उत्सव

जापानी औपनिवेशिक शासनबाट कोरिया मुक्त भएको ५० औं वर्षगाँठ र कोरियाको पुनःएकीकरणको निमित्त भव्य राष्ट्रिय पुनःएकीकरणको महोत्सव र सम्मेलनका प्रवासी कोरियाली प्रतिनिधि र विदेशी पाहुनाहरूको निमित्त युवा सङ्घले एक रात्रि उत्सवको आयोजना गरेको थियो। युवा सङ्घका प्रतिनिधिहरूले प्रवासी कोरियालीहरूलाई स्वागत गर्न पाउँदा खुसी व्यक्त गरे। प्रवासी प्रतिनिधिहरूले बोल्दा महोत्सवलाई र सम्मेलन कोरियाको इतिहासमा युगान्तकारी घटनाको रूपमा लिए। अर्को वक्ताले यसलाई कोरिया नयाँ युगमा परिणत भएको बताए। दक्षिण कोरियाका १० लाख सदस्य भएको युवा विद्यार्थी सङ्घका प्रतिनिधि केटीले भनिन् - आज हामी एक छौं भन्ने थाहा भयो, सङ्घर्षबाहेक अरु बाटो छैन र हाम्रो सङ्गठन पुनः एकीकरणको निमित्त अन्तसम्म सङ्घर्ष गरिरहनेछ। जापानी प्रवासी कोरियाली प्रतिनिधिहरूले भने - ५० औं मुक्ति दिवसभन्दा यो उत्सव पुनः एकीकरणको उत्सवमा फेरिएको छ। सबै कोरियाली जनता पुनःएकीकरणको पक्षमा छन् भने फुटपारुवाहरूलाई अरु बाटो हुनेछैन र तिनीहरूलाई इतिहासले आफैँ ठुलो पाठ सिकाउनेछ। अर्को प्रतिनिधिहरूले सबै कोरियाली एक भएको यो पहिलो पाइला हो र महान् नेता किम इल सडको १० सूत्रीय

प्रस्तावअनुसार कोरियाको एकीकरण भएमा अरु मतभेद सलिट्टै जानेछन् भने।

विच विचमा 'थ्री शताब्दी वा दशाब्दीमा हामी पुनः एक होऔं', 'एकताको बलमा हामी पुनः एकीकरण गरौं' जस्ता नाराहरू लाग्थ्यो।

रात्रिभोजसँगै समूह गान, एकल गान र नाच सुरु भयो। सारा युवायुवती र पाका उमेरका प्रवासी कोरियालीहरूले साच्चैँ खुसी भएर नाचगानमा भाग लिए। तिनीहरू वर्षौं र पुस्तैँदिखि विदेशमा बसेका र आज बल्ल पितृभूमिमा हृदय खोलेर खेलन पाएको अनुभव गरेको कुरो मेरो मनले ठम्यायो, पसिनाले निथुक भिज्दा पनि तिनीहरू थाकेका थिएनन्। बल्ल १० बजेपछि उत्सव समाप्तको घोषणा भयो।

का. किम इल सडबारे (२ भदौ, ०५२/१८ Aug, १९९५)

बिहान १० बजे उपहारका सामग्रीहरू किन्ने उद्देश्यले 'कूटनैतिक पसल' पुगें। त्यो पसलमा अरु सामान र खानेकुराबाहेक विदेशी रक्सी, चुरोट, श्रुङ्गारका सामानजस्ता विलासिताका सामान बढी देखेँ। अङ्ग्रेजी भाषा सिक्ने कोरियालीहरूको निमित्त तयार गरिएको पाठ्यपुस्तक किन्न 'कोरियो होटल' मा गएँ। विदाको दिन थियो, पसल पनि बन्द थियो। प्योङगाङ (Pyongyang) नदीको नामबाट राखेको होटलमा गएँ, तर पाइन। दोस्रोपटक पनि असफल। राज्यबाट आवश्यक सबै कुरा मान्छेलाई वितरण गर्ने वा प्राप्त हुने भएकोले कहाँ कहाँ के के पाइन्छ भन्ने कुरा थाहा नपाउने रहेछ कि भन्ने लाग्यो। हुन त हामी सबै नेपालीलाई काठमाडौँको बजारका सबै कुरा थाहा हुन्छ।

त्यहाँबाट फर्केको केही बेरपछि कोरियाली केन्द्रीय संवाद समिति (KCNA) का संवाददाताले भेट्न चाहेको टेलिफोन आयो। मैले त भुसुकै बिसँछु। मैले कोरियाको आफ्नो प्रभावबारे एक लेख दिने वचन दिएको थिएँ, तर अति व्यस्त कार्यक्रमले भन्नु वा निश्चित समयमा मात्रै लेख्ने बानीले भन्नु मैले आफ्नो वचन पूरा गर्न सकिन। यसकारण, मैले टेपमै का. किम इल सडसँग तीनचोटि भेटेको, एकचोटि बसेरै कुराकानी हुँदा उहाँले सरल भाषामा जनताको हितको निमित्त पश्चिमी समुद्रको बाँध बनाएको, त्यसले दुई प्रान्त जोड्ने यातायातको काम हुने, सिँचाइको निमित्त नहर लैजाने, नुनिलो पानीबाट जग्गा जोगाउने, बाढीबाट जोगाउने आदि बहुउद्देश्यीय योजनाबारे बताउनुभएको, देशको पुनः एकीकरण गर्ने कोरियाली जनताको इच्छालाई आफ्नो प्रतिबद्धता जनाउनुभएको, उहाँले देशको निमित्त बलिदान हुनुभएका र दुःखकष्ट सहेका साथीहरू भुलभुली सम्भरनुभएको, जीवनका बाँकी भाग पनि जनतामै समर्पित गर्ने उद्देश्य राख्नुभएको, उहाँको मार्मिक भाषणबारे बताएँ। व्यवहारमा उहाँ साच्चैँ सरल, दम्भरहित पाएँ। उहाँको व्यवहारमा पूरै पूर्वेली संस्कृति र सभ्यता प्रतिबिम्बित भएको देखेँ भनी बताएँ।

विश्वास र इच्छाशक्तिका अवतार रि इन मोसँग

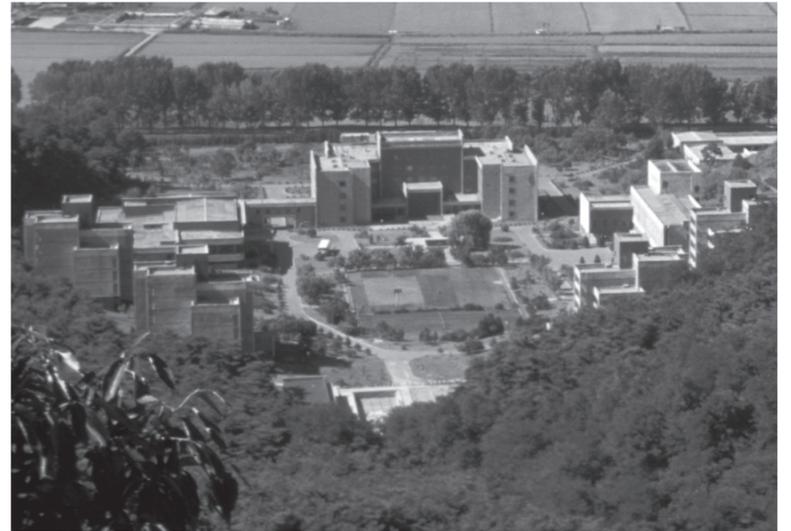
नेपालीहरूलाई अब ३४ वर्षसम्म दक्षिण कोरियाको जेलमा बसेका र ६ वर्षसम्म बडो दुःख-कष्टपूर्वक चलनै नसक्ने स्थितिमा घर नपठाई दक्षिण कोरियाली अधिकारीहरूले राखिएका एक क्रान्तिकारी सैनिक पत्रकारबारे बताइरहनुपर्दैन। मानव अधिकारको ठूलो बखान गरेर तेश्रो विश्वमा राजनैतिक थिचोमिचो गर्ने संरा अमेरिकाले कठपुतली दक्षिण कोरियाली शासनले एक हप्ताभित्र मर्ने र आफू हत्याको आरोपबाट मात्र बच्न रि इन मोलाई उत्तर कोरिया पठाएको थियो।

रि इन मो अहिले राम्रो बोलन सक्नु हुन्छ अर्थात् बोली स्पष्ट छैन। उहाँको भनाइ उहाँकी श्रीमतीले र छोरीले बताइदिनुहुन्छ। उहाँहरूको भनाइअनुसार उत्तरमा आउँदा उहाँको तौल ४६ किलोको थियो र ज्वरो ३५ सेन्टिग्रेड थियो। अहिले उहाँ ७६ किलोको हुनुहुन्छ र स्थिति सामान्य छ। लामो अवधिमा दक्षिण कोरियाको प्रहरी अधिकारीहरूले चर्को यातना दिएको हुनाले उहाँलाई अहिले बरोबर टाउको र छाती दुख्छ। उहाँ अब खालि लेख्ने र विचार गर्ने गतिविधि मात्र गर्नुहुन्छ। का. किम इल सड आफैँ आई उहाँको

अन्य गाउँहरूको भ्रमण गर्नुभएको ठाउँका सम्पूर्ण तस्बिरहरू पनि उहाँहरूले देखाउनुभयो।

का. किम इल सड बित्नुभएको सुन्दा उहाँ एकछिन स्तब्ध हुनुभयो र भन्नुभयो "उहाँ मेरो मनमै हुनुहुन्छ।" कोरियाली जनतालाई किम इल सडको देहवसान त आकाश खसे सरह नै हो। उहाँलाई पनि त्यस्तै गहिरो चोट पत्थो। यस कुरा थाहा पाएर जनरल किम जोङ इलले राम्रो ध्यान पुऱ्याई दिनुभएको कुरा सम्भर उहाँले भन्नुभयो, "छोरा पनि बुबाजस्तै हुनुभएकोले डरको समस्या छैन, नेता राम्रो भएको पार्टीले विकास गर्दै जानेछ।" यो कुरा उहाँको छोरीले बताउनुभयो।

कोठाहरूमा रि इन मोका तस्बिर र चित्रहरू भुन्ड्याएको देखा उहाँको आजको स्थितिलाई पत्त्याउन गान्छो देखियो। हात मिलाउँदै मैले उहाँलाई भनँ, "म नेपालबाट आएको हुँ। नेपाल कोरियाली जनताको एक मित्र देश हो। नेमाकिपा र नेपाली जनताको तर्फबाट तपाईंलाई सम्मान व्यक्त गर्न आएको हुँ। तपाईंको दीर्घ जीवन र सुस्वास्थ्यको कामना गर्छु।" उहाँ हार्दै हेरिरहनुभयो। मैले शान्ति र मित्रताको प्रतीकको रूपमा काठको सानो बुद्धको मूर्ति सम्मान स्वरूप

जुछे प्रतिष्ठान (Juchhe Academy)

स्थिति बुझ्नुभयो। उहाँको जन्मोत्सवमा महान् नेता आफैँ आई बधाई दिनुभयो र अस्पताल पुग्नुभयो। प्रियनेता किम जोङ इलले उहाँको स्वास्थ्यमा सेवा पुऱ्याउन एक स्वास्थ्य दल नै खटाउनुभएको थियो। उहाँले २४ फेब्रुअरी १९९३ का दिन लेख्नुभयो, "हाम्रो पार्टीले जहिले पनि रि इन मोलाई विश्वास र इच्छाशक्तिको प्रतीकको रूपमा सम्भररहेछ।"

साच्चैँ विनम्र भएर रि इन मोकी छोरीले भन्नुभयो, "बुबाले क्रान्तिको निमित्त खास केही योगदान गर्न सक्नुभएको होइन, भावनाले मात्रै काम गर्नुभएको हो, तर उहाँलाई किम इल सड पदक र प्रजग कोरियाको वीर पदकबाट विभूषित गर्ने काम प्रिय नेताले गर्नुभएको छ। १९४९ मा सेनामा भर्ना हुँदा बाले आमालाई पियानो दिनुभएको थियो। ६० वर्षपछि त्यस कुरालाई सम्भरनु भई उहाँले आमालाई पियानो पठाई दिनुभयो। कार, तीनतले घर, कोरियाली जनताले आफूलाई पठाएको अति राम्रो कोरियाली कार्पेट आदि सामान प्रिय नेताले बुबालाई पठाई दिनुभएको छ।"

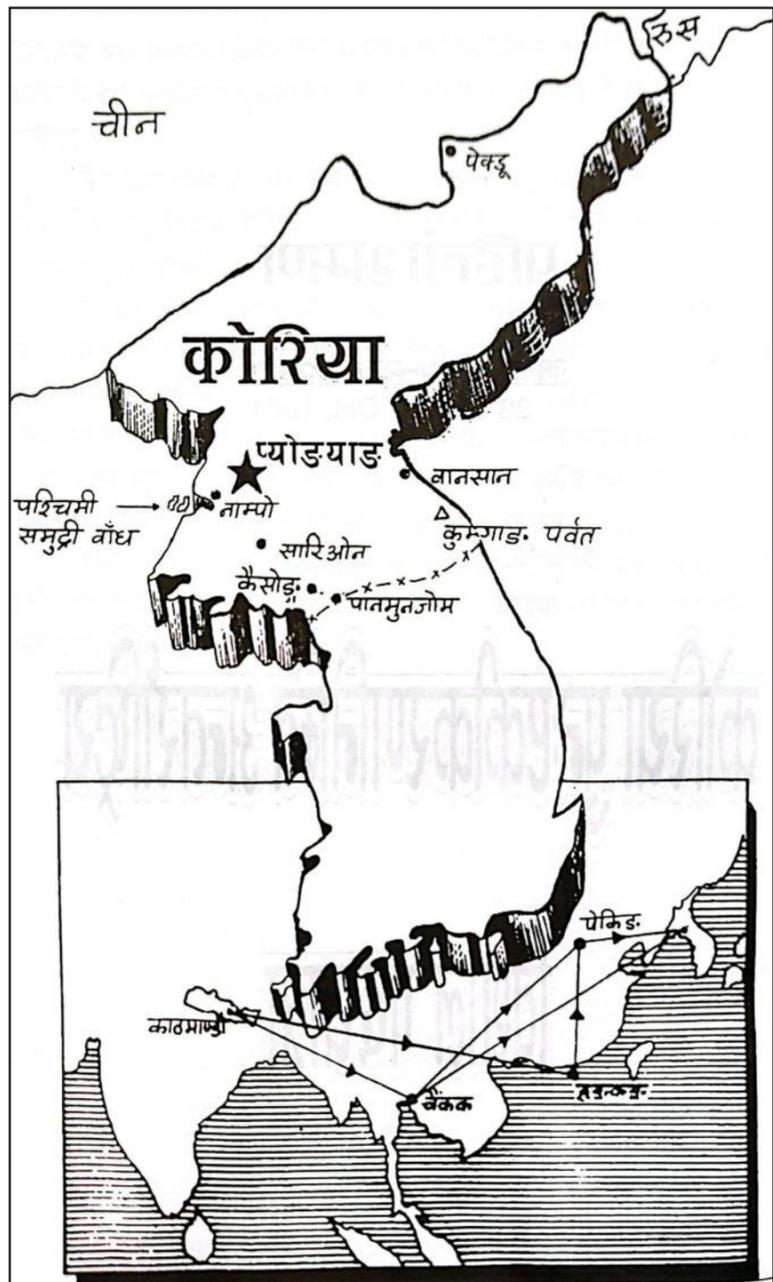
का. रि इन मोका जहान अहिले ६८ वर्षको हुनुहुन्छ र छोरी ४६ वर्षको। उहाँहरूले विभिन्न सङ्गठन, स्कूल, एकेडेमी र अन्य ठाउँहरूबाट पठाएका उपहारहरू देखाउनुभयो। त्यसमध्ये उहाँको विषयमा लेखिएको 'भक्तपुर' मासिक, भक्तपुरको कोरिया अध्ययन मण्डलबाट प्रकाशित 'रि इन मो' भन्ने सानो पुस्तिका, खुकुरी चिह्न (बायूच) भएको भादगाउँले टोपी आदि उहाँहरूले देखाउनुभयो। क्यूवा, सिरिया, जापान, रुस र अन्य अनेकौँ देश र ठाउँहरूबाट पनि उपहार पठाइएको देखाउनुभयो। रि इन मो उत्तर फर्कनु भएपछि पेक्डू पहाड, आफ्नो गाउँ, जिल्ला र

सुम्पेँ। उहाँ पाङ्गा भएको मेचमा बसेर डोकासम्म बिदा दिन आउनुभयो। हात मिलाउँदै बिदा भएँ। उहाँको जहान र छोरीले आँगनमा मोटरसम्म मलाई पुऱ्याउन आउनुभयो।

बिदाइ

ठीक ६ बजे अतिथि सदनको १७ नं. घरमै कोरियाली मजदुर पार्टीका केन्द्रीय समितिका अन्तर्राष्ट्रिय मामलाका सह-निर्देशक र उपमन्त्री का. किम योङ गुन (Kim Yong Gun) र कोरियाली मजदुर पार्टीका केन्द्रीय समितिका अन्तर्राष्ट्रिय विभागका विभागीय प्रमुख का. किम हेक चुल (Kin Hyek Chul) आउनुभयो र का. किम जोङ इलबाट पठाइनुभएको उपहार र पत्र हस्तान्तरण गर्नुभयो। दिवाभोजको बेला जुछे विचारधारा, पुनःएकीकरणको उत्सव, सम्मेलन, दक्षिणको सरकारको उद्देश्य, अमेरिकासँगको सम्बन्ध, प्रजग कोरियाको व्यापार र प्रविधिको नयाँ क्षेत्र आदिबारे कुराकानी भयो। प्रसङ्गवश नेपालको प्रधानमन्त्री मनमोहन अधिकारी र गृहमन्त्रीको दुर्घटना र साधारण चोटपटकको उपचारबारे पनि कुरा भयो। दिवाभोजपछि उहाँहरूले शुभयात्राको कामना गर्दै बिदा दिनुभयो।

२० साउनदेखि २ भदौ, २०५२ अर्थात् १९९५ को ५ अगस्टदेखि १८ अगस्टसम्म प्रजातान्त्रिक जनवादी गणतन्त्र कोरियामा बिताएका दिनहरूको सुखद अनुभूति, विभिन्न कामरेडहरूसँग भएका कुराकानी, भेटघाट र घुमेका ठाउँहरूको संस्मरण बोक्दै स्वदेश फर्कन प्योङगाङको विमानस्थल पुगें। १०:२० बजे विमान चढेँ। १०:३० बजे चीनको राजधानी पेचिङका निमित्त विमान उड्यो।

सिरियामा इरान निकट नेतालाई लक्षित गरी इजरायली आक्रमण, पाँच जनाको मृत्यु

बेरुत, ६ पुस (एफपी) । इजरायल र हमासबिचको युद्धलाई लिएर क्षेत्रीय तनाव बढिरहेका बेला शनिबार दमास्कसमा इजरायलले गरेको हवाई आक्रमणमा परी पाँच जनाको मृत्यु भएको युद्ध अनुगमनकर्ताले बताएका छन् ।

सिरियन अब्जरभेटरी फर ह्युमन राइट्सले जनाएको छ, “इजरायली क्षेप्यास्त्र आक्रमणमा चारतले भवनलाई निशाना बनाइएको र पाँच जनाको मृत्यु भएको छ । इरानसमर्थित नेताहरूको बैठक भइरहेको सम्पूर्ण भवन ध्वस्त पारेको छ ।”

सिरियामा रहेका स्रोतहरूको सञ्जालसँग सम्बन्धित बेलायती निगरानीकर्ताका अनुसार लक्षित इलाका इरानको इस्लामिक रिभोल्युसनरी गार्ड कोर (आईआरजीसी) र इरान समर्थक प्यालेस्टाइन गुटका नेताहरूको उच्च सुरक्षा क्षेत्र मानिन्छ ।

अब्जरभेटरीका निर्देशक रामी अब्देल रहमानले भन्नुभयो, “ती समूहका वरिष्ठ सदस्यहरूलाई लक्षित गरेर आक्रमण गरिएको थियो ।”

सिरियाको सरकारी सञ्चार माध्यमले पनि मध्यरातमा भएको आक्रमणका कारण आकाशमा धुवाँको मुस्लो उडेको जनाएको छ ।

सरकारी समाचार संस्था सानाका अनुसार दमास्कसको माजेह इलाकामा रहेको एक आवासीय भवनलाई लक्षित गरी आक्रमण गरिएको छ । उक्त समाचारमा हताहत भए/नभएको भने बताइएको छैन ।

घटनास्थलमा रहेका एफपीका संवाददाताका अनुसार क्षतिग्रस्त भवनलाई एम्बुलेन्स, अग्निनियन्त्रक र सिरियाली अरब रेड क्रिसेन्ट उद्धार टोलीले घेराबन्दी गरेका छन् । पूर्णरूपमा भत्किएको भवनको भग्नावशेषमुनि रहेका व्यक्तिको खोजीमा नागरिक सुरक्षा निकाय जुटेको उहाँले बताउनुभयो । माजेह क्षेत्रमा संयुक्त राष्ट्रसङ्घको मुख्यालय, दूतावास र रेस्टुरेन्टहरू पनि छन् । “मैले पश्चिमी माजेह क्षेत्रमा विस्फोटको स्पष्ट आवाज सुनेको थिएँ र धुवाँको ठूलो बादल देखेको थिएँ,” स्थानीय प्रत्यक्षदर्शीले एफपीसँग बताए ।

“यो आवाज क्षेप्यास्त्र विस्फोटसँग मिल्दोजुल्दो

थियो, र केही मिनेटपछि मैले एम्बुलेन्सको आवाज सुनेँ,” उनले भने ।

एक दशकभन्दा लामो गृहयुद्धका क्रममा इजरायलले सिरियामा सयौं हवाई आक्रमण गरेको र त्यसमा मुख्यतया इरान समर्थित सेनाका साथै सिरियाली सेनाका स्थानहरूलाई लक्षित गरिएको छ ।

लेबनानको हिजबुल्लाह आन्दोलनजस्तै इरानको सहयोगी इजरायल र हमासबिच अक्टोबर ७ मा युद्ध सुरु भएपछि उसले आक्रमणलाई तीव्र बनाएको छ ।

गत डिसेम्बरमा इजरायली हवाई आक्रमणमा इरानको रिभोल्युसनरी गार्डसका एक वरिष्ठ जनरलको मृत्यु भएको थियो । सन् २०२० जनवरी ३ मा बग्दादमा अमेरिकी ड्रोन आक्रमणमा सेनाका कमाण्डर कासिम सुलेमानीको मृत्यु भएपछि रजी मौसवी इरानबाहिर मारिएका सबैभन्दा वरिष्ठ कमाण्डर हुन् ।

सोही महिनामा पूर्वी सिरियामा इजरायलले गरेको हवाई आक्रमणमा कम्तीमा २३ जना इरान समर्थक लडाकू मारिएको अब्जरभेटरीले जनाएको छ ।

गाजामा हरेक घण्टामा दुई आमाको मृत्यु

संयुक्त राष्ट्रसङ्घ, ६ माघ (सिन्हावा) । एक सय दिनभन्दा बढी समयदेखि गाजामा चलेको द्वन्द्वमा हरेक घण्टामा दुई आमाहरूको मृत्यु हुने गरेको संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय निकायले शुक्रबार जनाएको छ ।

लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तीकरणका लागि काम गरिरहेको संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकाय युएन विमेनको प्रतिवेदनमा गाजामा युद्ध सुरु भएको दिनदेखि १०० दिनसम्मको महिलाहरूको औसत मृत्यु दरलाई मूल्याङ्कन गरी उक्त तथ्य सार्वजनिक गरेको हो । गाजा सङ्कटले महिला तथा बालबालिकाको जीवन स्तरमा जीवन र मानवीय आवश्यकताको विनाशकारी असर गरिरहेको गाजा युद्धको लैङ्गिक प्रभाव नामक प्रतिवेदनमा उल्लेख छ ।

गाजाको स्वास्थ्य मन्त्रालयका अनुसार गाजामा कम्तीमा २४ हजार ६२० प्यालेस्टिनी मारिएका छन् । गाजामा मृत्यु भएकामध्ये करिब ७० प्रतिशत महिला र बालबालिका रहेको अनुमान गरिएको छ । तथ्याङ्क अनुसार महिला मृत्युमध्ये सङ्कट सुरु भएदेखि अहिलेसम्मको औसत अनुपातमा प्रतिघन्टा दुई आमाहरूको मृत्यु हुनेगरेको छ ।

गाजामा १९ लाखभन्दा बढी व्यक्ति तथा गाजाको कुल जनसङ्ख्याको

८५ प्रतिशत, जनसङ्ख्या विस्थापित भएको विश्वास गरिन्छ । जसमा संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकाय (युएन विमेन) ले एक लाख महिला तथा बालबालिका रहेको

अनुमान गरेको छ । गाजाको सम्पूर्ण जनसङ्ख्यामध्ये लगभग २२ लाख व्यक्ति सङ्कटमा वा तीव्र खाद्य असुरक्षाको मारमा रहेको अनुमान गरिएको छ । युएन वुमनको अनुमानमा द्वन्द्वमा कम्तीमा तीन हजार महिला विधवा वा घरपरिवारविहिन भएका अनुमान गरिएको छ । यसैगरी कम्तीमा दश हजार बच्चाहरूले आफ्नो पिता गुमाएका हुन सक्ने विवरणमा बताइएको छ ।

महिला र बालबालिका द्वन्द्वको पहिलो सिकार हुने तथा उनीहरूलाई लक्षित गरी शान्ति खोज्नु आफ्नो कर्तव्य भएको फेरि एकपटक प्रमाणित गरेको संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय महिला कार्यक्रमकी कार्यकारी निर्देशक सिमा बाहुसले बताउनुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, “विगत १५ वर्षमा प्यालेस्टिनी राष्ट्रिय प्राधिकरण क्षेत्रमा मारिएका सबै नागरिकमध्ये दुई तिहाइ पुरुष रहेका छन् । यसैगरी १४ प्रतिशतभन्दा कम महिला तथा बालिकाहरू रहेका छन् । तर पछिल्लो १०० दिनमा समयमा मृत्यु हुनेमध्ये ७० प्रतिशत महिला र बालबालिका रहेका छन् । प्यालेस्टिनी जनतालाई परेको आघातले हामी सबैलाई आउँदो पुस्तासम्म सताउनेछ ।”

युद्ध अन्त्य गर्न आग्रह

गाजाका महिला र केटीहरूको अवस्थाप्रति शोक व्यक्त गर्दै सबै महिला तथा बालबालिकाहरूलाई महत्त्वपूर्ण सहायता र सेवाहरूको प्रावधानसहित गाजामा रहेका सबैका लागि तत्काल मानवीय युद्धविराम र निर्बाध मानवीय पहुँचका लागि बाहुसले आग्रह गर्नुभयो । यो शान्तिको समय भएको बताउँदै सबै इजरायली र प्यालेस्टिनी महिला र बालबालिकाप्रति आफू ऋणी रहेको बताउनुभएको छ । उहाँले उनीहरूले अबका दिनमा यसको मूल्य चुकाउनु नपर्ने बताउनुभएको छ ।

प्रतिवेदनअनुसार बढ्दो वैमनस्यता हुँदाहुँदै पनि महिला नेतृत्व र महिला अधिकार सङ्गठनहरूले काम जारी राखेका छन् ।

गाजापट्टीमा सर्वेक्षण गरिएका

करिब ८३ प्रतिशत महिला सङ्गठनहरू कम्तीमा आंशिकरूपमा सञ्चालनमा छन् । उनीहरू मुख्यतया आपत्कालीन प्रतिक्रियामा केन्द्रित रहेका छन् । यद्यपि, सन् २०२३ को फ्यास अपिलमा कोषको संयुक्त राष्ट्र महिला विश्लेषणले अनुसार कोषको ०.०९ प्रतिशत मात्र राष्ट्रिय वा स्थानीय महिला अधिकार सङ्गठनहरूमा आबद्ध भएका छन् ।

पछिल्लो ६ महिनाको प्रतिक्रिया योजनाको माध्यमबाट, प्यालेस्टाइनमा संयुक्त राष्ट्रसङ्घका महिलाहरूले १४ हजारभन्दा बढी महिला-नेतृत्व गर्ने परिवारलाई, गाजाका सबै महिला-नेतृत्व गर्ने परिवारको एक तिहाइलाई जीवन-रक्षक सहायता प्रदान गर्दै आएका छन् । उनीहरू कपडा, सेनेटरी उत्पादनहरू र बालबालिकाको लागि आवश्यक पर्ने सामानको वितरणलाई सहयोग गर्दै आएका छन् ।

प्रतिवेदन अनुसार लैङ्गिक हिंसाका लागि लैङ्गिक-उत्तरदायी सेवाहरू प्रदान गर्न महिला नेतृत्वको संस्थाहरूसँग पनि युएन वुमनले साभेदारी गरिरहेको छ । यस कार्यक्रमअन्तर्गत विस्थापित महिलाहरूका लागि आश्रय स्थलहरूमा महिला नेतृत्वको सुरक्षा र प्रतिक्रिया समितिहरू स्थापना गर्ने र प्यालेस्टाइनमा महिला संस्थाहरूसँग नियमित परामर्श गर्ने गरिरहेको छ ।

विश्व सङ्क्षेप

चीनको प्राकृतिक ग्यास उत्पादन सन् २०२३ मा ५.८ प्रतिशतले वृद्धि

पेइचिङ, ६ माघ (सिन्हावा) । चीनको प्राकृतिक ग्यास उत्पादनले सन् २०२३ मा स्थिर वृद्धि दर्ता गरेको राष्ट्रिय तथ्याङ्क विभागको तथ्याङ्कले देखाएको छ । चीनले सन् २०२३ मा २२९.७ अर्ब क्युबिक मिटर प्राकृतिक ग्यास उत्पादन गरेको थियो । यो अघिल्लो वर्षको तुलनामा ५.८ प्रतिशत बढी हो ।

विभागका अनुसार सन् २०२३ मा कूल ११ करोड ९९ लाख ७० हजार टन प्राकृतिक ग्यास आयात गरिएको थियो । यो अघिल्लो वर्षको तुलनामा ९.९ प्रतिशतले वृद्धि हो । डिसेम्बरमा मात्रै चीनको प्राकृतिक ग्यास आयातमा २३ प्रतिशत अर्थात् एक करोड २६ लाख ५० हजार टन प्राकृतिक ग्यास आयात गरेको छ । वृद्धि दर नोभेम्बरको तुलनामा १६.४ प्रतिशत बढी रहेको विभागले जनाएको छ ।

चीनको कारखानामा विस्फोट हुँदा आठ जनाको मृत्यु

बेइजिङ, ६ माघ (एफपी) । पूर्वी चीनको जियाङ्सु प्रान्तस्थित कारखानामा शनिबार भएको विस्फोटमा आठ जनाको मृत्यु भएको चिनियाँ सरकारी सञ्चारमाध्यमले जनाएको छ ।

सिन्हावा न्युज एजेन्सीका अनुसार साङ्घाईबाट एक सय ८० किलोमिटर उत्तरपश्चिममा रहेको चाङ्फाउ शहरको धातु उत्पादन कारखानाको कार्यशालामा विस्फोट भएको थियो । “शेनरोड मेटल टेक्नोलोजी लिमिटेडको उत्पादन कक्षमा विस्फोट भएकाले उक्त घटनामा आठ जनाको मृत्यु भएको छ भने अन्य आठ जना घाइते भएका छन्,” सिन्हावाले सुरक्षा अधिकारीलाई उद्धृत गर्दै समाचारमा लेखेको छ । विस्फोटको कारणबारे अनुसन्धान भइरहेको बताइएको छ ।

गत वर्ष मे महिनामा चीनको पूर्वी सान्डोङ प्रान्तको शहर लियाओचेङमा हाइड्रोजन पेट्रोक्साइड उत्पादन गर्ने कारखानामा भएको विस्फोटमा नौ जनाको मृत्यु भएको थियो । नोभेम्बर २०२२ मा मध्य चीनको हेनान प्रान्तको एउटा कारखानामा विस्फोटका कारण २० भन्दा बढी व्यक्तिको मृत्यु भएको थियो ।

हाइटीमा ६ भिक्षु अपहृत

पोर्ट-औ-प्रिन्स, हाइटी, ६ माघ (एफपी) । हाइटीको राजधानी पोर्ट-औ-प्रिन्समा शुक्रबार छ जना भिक्षुसहित आठ जनाको अपहरण भएको छ ।

हाइटीको धार्मिक सङ्गठनले एफपीलाई उपलब्ध गराएको पत्रमा भनिएको छ, “सेन्ट एनीका बहिनीहरूको मण्डलीका छ जना ननहरू र उनीहरू चढेको बसका अन्य सदस्यहरू अपहरणमा परेको खबरले हामीलाई दुःखी तुल्याएको छ ।” सङ्गठनका अधिकारीले एफपीलाई दिएको जानकारीअनुसार स्थानीय समयअनुसार बिहान ७ बजेतिर एक सशस्त्र समूहले ती महिलाहरूलाई अपहरण गरेको थियो । उनले अपहरणमा परेका अन्य दुई जनाबारे भने आफूलाई जानकारी नभएको बताए । फिरोतीको मागबारे अहिलेसम्म कुनै जानकारी आएको छैन ।

पोर्ट-औ-प्रिन्स र केही राष्ट्रिय सडकहरूमा धेरै हप्तादेखि प्रसिद्ध र सामान्य मानिसहरूलाई लक्षित गरी अपहरणका घटनाहरू बढ्दै गएका छन् ।

गत हप्ता, एक चिकित्सक र शान्तिदूतलाई अपहरण गरिएको थियो तर फिरोती तिरपछि उनीहरू रिहा भएका थिए । राजनीतिक, आर्थिक र सार्वजनिक स्वास्थ्य प्रणाली कमजोर अवस्थामा रहेको अमेरिकीको सबैभन्दा गरिब राज्यमा सामूहिक हिंसाकाबिच अपहरणका घटनाहरूलाई खासै महत्त्व दिएको पाइँदैन ।

जापानको यान सफलतापूर्वक चन्द्रमामा

अवतरण, सोलार व्याट्रीको रिचार्जमा समस्या

टोकियो, ६ माघ (सिन्हावा) । जापानको राष्ट्रिय अन्तरिक्ष एजेन्सी (जाक्स) ले स्मल लुनार ल्यान्डिङ डेमोन्स्ट्रेटर (स्लिम) चन्द्रमामा अवतरण भएको शनिबार पुष्टि गरेको छ ।

स्थानीय समयअनुसार शनिबार जापान एयरोस्पेस एक्सप्लोरेशन एजेन्सी (जाक्स) ले एक अनलाइन वक्तव्यमा जापानी मानवरहित यान राति १२ बजे २० मिनेटमा चन्द्रमामा अवतरण गरेको जनाएको छ । जाक्साले यानको अवतरणपछि सञ्चार स्थापित भएको पुष्टि गरेको छ ।

यद्यपि, अवतरणपछि चन्द्रमामा धेरै समय रहनका लागि तयार पारिएको सोलार व्याट्रीको रिचार्ज हुन नसकेपछि यानमा रहेको व्याकअपको सहयोगमा चन्द्रमाका तस्वीर, चट्टान सङ्कलन तथा अनुसन्धानका अन्य गतिविधिहरू भइरहेका जाक्साले बताएको छ ।

“स्लिमको सोलार सेलले बिजुली उत्पादन गर्न नसके भएकाले यसले व्याकअप व्याट्रीमा काम गरिरहेको छ जुन घण्टीसम्म मात्र टिक्छ,” जाक्सका

अधिकारीहरूले शनिबार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा भने । अवतरणपछि चन्द्रमाको सतहबाट तथ्याङ्क लिने कामजाक्सका लागि प्राथमिकतामा रहेको अधिकारीले बताएका छन् ।

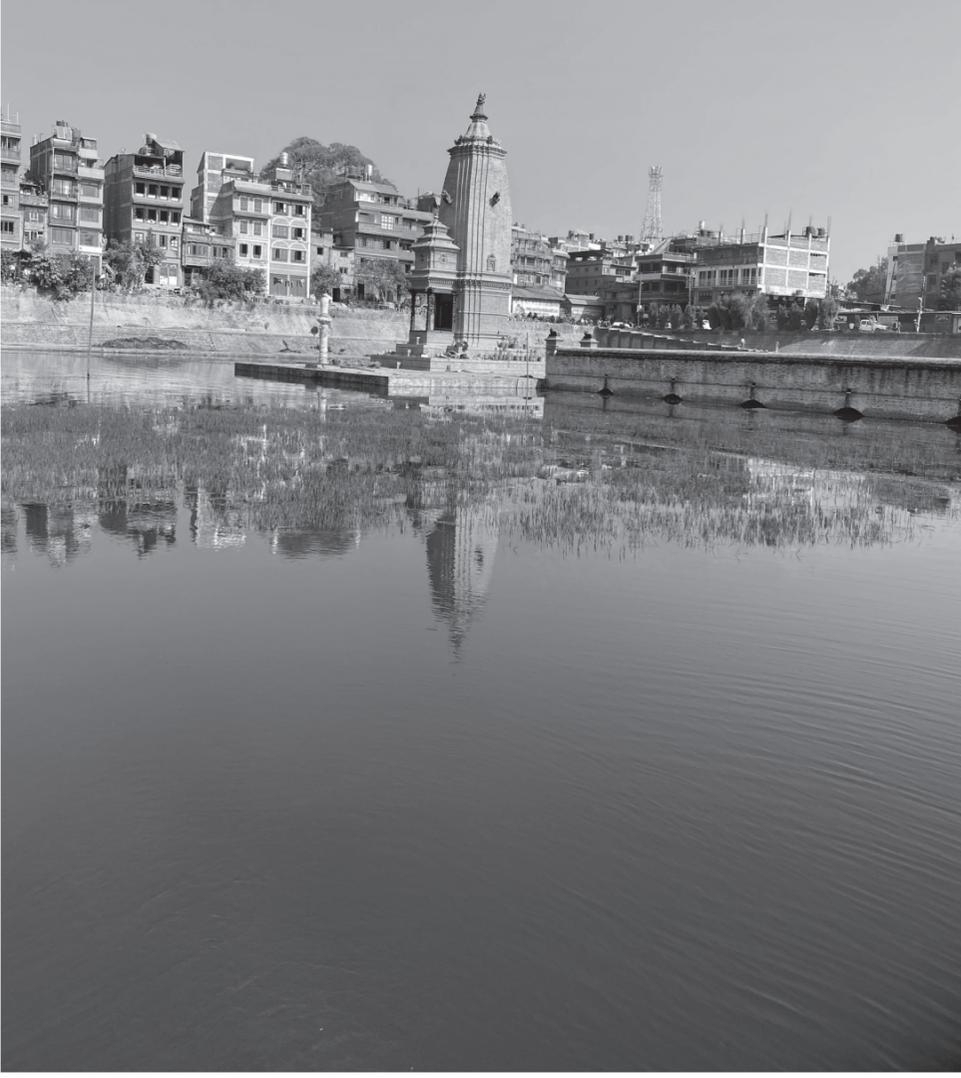
स्लिमको अवतरणसँगै जापान, अमेरिका, सोभियत सङ्घ, चीन र भारतपछि चन्द्रमामा अवतरण गर्ने पाँचौं मुलुक बनेको छ ।

चन्द्रमामा पहिलो मानव अवतरणको ५० वर्षभन्दा धेरै समयपछि धेरै मुलुक र निजी कम्पनीहरूले यात्रालाई नयाँ बनाउने प्रयास गरिरहेका छन् तर क्र्यास ल्यान्डिङ, सञ्चारमा समस्या र अन्य प्राविधिक समस्या व्याप्त छन् ।

यसै महिना अमेरिकी निजी कम्पनी एस्ट्रोबोर्टिकको पेरेगिन चन्द्र ल्यान्डरले उडान भरेपछि इन्धन चूहिपछि उसको मिसन असफल भएको थियो । बिहीबार अन्तरिक्ष यान फिर्ता हुने क्रममा पृथ्वीको वायुमण्डलमा जल्ने सम्भावनापछि दक्षिणी प्रशान्त महासागरमा उसको सम्पर्क विच्छेद भएको थियो ।

के भाजू पुखु भक्तपुर क्याम्पसको हो ?

किरण दुवाल, भक्तपुर

‘भाजू पुखु त पोखरी बनेछु !’ शीर्षकमा पुस २६ गतेको ‘मजदुर’ दैनिकमा प्रकाशित दिव्यराजको लेखबारे भक्तपुर बहुमुखी क्याम्पसबाट प्रतिक्रिया वा खण्डन आउने अपेक्षा थियो। त्यही दिनको पत्रिकामा क्याम्पसको कम्पाउन्ड वाल बनाउने ठेक्काको बोलपत्र स्वीकृतको

सूचना प्रकाशित भएकोले पनि प्रतिक्रिया आउने व्यग्र प्रतीक्षा थियो। तर, हप्तादिन बिताए पनि केही नआएकोले आफूलाई थाहा भएको जानकारी दिनु उचित लाग्यो।

दिव्यराजले पोखरीको दक्षिण र उत्तरको माथिल्लो डील अतिक्रमणमा

परेको उल्लेख गरेका छन्। यथार्थमा पोखरीको पूर्व, पश्चिम, उत्तर र दक्षिणको डील भक्तपुर क्याम्पसको नाममा दर्ता छ। भाजू पुखुको कित्ता नं. २४१ र कित्ता नं. २४२ को चारै दिशाको ५ रोपनी ६ आना डील २०३३ सालमा भक्तपुर क्याम्पसको नाममा दर्ता छ।

कागजी हिसाबमा पोखरीको डील क्याम्पस वा अन्यले अतिक्रमण गरेको भन्न मिल्दैन। परन्तु, व्यवहारमा हडेपेको भन्न सकिन्छ। किनभने

१) डीलबिनाको पोखरी हुन सक्दैन।
२) सार्वजनिक पोखरीमा जाने बाटो नै छैन, क्याम्पसको ‘एकलौटी’ जग्गा भएर जानुको विकल्प हुँदैन।

३) पश्चिमको डीलबाट क्याम्पस स्थापना नहुँदै स्थानीय जनता आफ्नो खेत जाने गर्थे र कटुञ्जे आउने जाने बाटो पनि हो।

४) पूर्वतर्फबाट पार्टी प्यालेससँगैको बाटोबाट पोखरी जाने बाटो अहिले पनि छ। तर, यहाँ पनि क्याम्पसको ‘एकलौटी’ जमिनमा टेकेर मात्र पोखरीमा पुग्न सकिन्छ।

५) पश्चिमको डील अतिक्रमण गरी दमकलले पखाल लगाएकोमा क्याम्पसले होइन स्थानीय जनताले हटाउन लगाएका थिए।

६) महत्त्वपूर्ण कुरा पोखरीको चारैतर्फको डील कसैको ‘एकलौटी’ भएपछि भाजू पुखु कसरी सार्वजनिक हुन्छ ? के भाजू पुखु भक्तपुर क्याम्पसको हो ?

ऐतिहासिक भाजू पुखु सार्वजनिक हो, जनताको हो। भक्तपुर क्याम्पस पनि जनताकै हो, कसैको निजी होइन। त्यसैले पुखु र क्याम्पसको संरक्षण र संवर्द्धन गर्नु जनताकै दायित्व हो। तर, पञ्चायतकालका शासकहरूले विवादको बीउ रोपेर गएबाट आज तेरो र मेरोको समस्या आएको छ। पोखरी जाने बाटो नै नछोडी चारै दिशाको पोखरीको डील क्याम्पसको नाउँमा दर्ता गर्न दिने त्यसबेलाको मन्त्रपरिषद्को निर्णय, भूमिसुधार र विभागको परिपत्र, सम्पत्ति संरक्षण समितिको निर्णय, त्यसलाई सदर गर्ने नापी विभागका हाकिमको बुद्धि कहाँ घुम्न गए छ ? उदेकलागो छ। यदि, डील दिएपछि पोखरी पनि क्याम्पसको नाममा दर्ता गरेको भए कम्तीमा कागजीरूपमा केही स्वाभाविक देखिन्थ्यो।

तर, सार्वजनिक वा जनताको सम्पत्ति कागजी र कानुनीरूपमा मिलाउँदैमा त्यो वैध हुँदैन। भ्रष्ट शासक, कर्मचारी र भूमाफियाहरूले ललितानिवासको जनताको सम्पत्ति व्यक्तिको नाममा दर्ता गराएकै हो। तर, त्यो अवैधमात्र भएन एकपछि अर्को भ्रष्ट र बेइमानहरू सजाय भोग्दै छन्। थैबही (ठमेल) को सार्वजनिक कमलपोखरी कागजी र कानुनीरूपमा हडपेर छायादेवी कम्प्लेक्स बनाएको विरोधमा अदालतमा मुद्दा चलिरहेको छ, सडक सङ्घर्ष भइरहेको छ। कागजी र कानुनीरूपमा निजी र एकलौटी बनाइएका भक्तपुर गोल्मढीको कमलपोखरी, बोडेको पलस्वाँ पोखरी पनि जनताको सडक र कानुनी सङ्घर्षबाट सार्वजनिक कायम गरिएकै हो।

भक्तपुरकै चवडा गणेश क्षेत्र सैनिक इलाकाको भने र सेनाले सर्वसाधारणलाई पूजा गर्न जान पनि अवरोध पुऱ्याउने गर्थ्यो। तःपुखु, न्हु पुखुलगायतमा देवाली पूजा गर्न पनि बाधा दिन्थ्यो। निरन्तरको विवाद र सङ्घर्षपछि अहिले बाधा अवरोधमात्र हटेको छैन, न्हु पुखुको पुनःनिर्माणसमेत गर्न दिएको तथ्य सर्वविदित छ।

यस सन्दर्भमा सेनाका प्रमुखको विचार र विवेकले पनि सम्पदा संरक्षणमा ठूलो भूमिका खेल्ने देखिएको छ। सेनामात्र होइन प्रहरी प्रशासनिक, न्यायिकलगायत जुनसुकै कार्यालयका प्रमुखको विचार र विवेकले जनताको सद्भाव र विरोध आमन्त्रण गर्छ। विगतमा भक्तपुरको टुँडिखेल, चवडा गणेश, तःपुखु, न्हु पुखुको सन्दर्भमा सेनाका थुप्रै कर्णेलहरूसँग जनताको विवाद भएको थियो। तर, केही कर्णेलहरू भने जनभावनालाई सकारात्मकरूपमा लिई मिलेसम्मको सहयोग गर्न तत्पर रहेको र दरिलो सहयोग गरेको अनुभव गर्ने भक्तपुरका जनता छन्। न्हु पुखुको पुनःनिर्माणमा तत्कालीन प्रधानसेनापतिको भूमिकालाई भक्तपुरका

जनताले सदा सम्झिरहनेछन्।

अब, भाजू पोखरीको डीलको सन्दर्भमा क्याम्पस प्रमुख वा त्रिभुवन विश्वविद्यालयले के गर्छ ? क्याम्पसको ‘एकलौटी’ पोखरीको डीलमा कम्पाउन्ड वाल बनाएको छैन, जसरी चलिरहेको थियो त्यसरी नै चल्न दिइरहेको छ अर्थात् पूर्व, पश्चिमको डील व्यवहारमा सार्वजनिकभै भइरहेको छ। तर, भोलि पूर्वाग्रही एवम् जनविरोधी विचारका विवेकहीन क्याम्पस प्रमुखले आफ्नो क्याम्पसको नाममा दर्ता भएको ‘एकलौटी’ डीलमा बार लगाउन खोजे स्थिति के होला ? परिणाम के होला ? यसतर्फ त्रिवि, क्याम्पस, पुरातत्व विभाग, जिल्ला प्रशासन, भक्तपुर नगरपालिका सबैको गम्भीर ध्यानाकर्षण बेलेमा हुनुपर्ने देखिन्छ। आगलागी भएपछि कुवा खन्ने ‘सद्बुद्धि’ कतैबाट प्रदर्शन नहोस् !

सन्दर्भमा, न्हु पुखु, तःपुखु, चवडा गणेश क्षेत्र सर्वसाधारणलाई छुट्याइएको टुँडिखेलको एक भागबारे पनि विचार गर्नुपर्ने देखिन्छ। हिजोको ब्यारेक आज सैनिक महाविद्यालय भएको छ। ब्यारेकलाई जस्तो विद्यालयलाई कडा सुरक्षा व्यवस्था र गुप्तता आवश्यक हुँदैन। हिजोका सेना प्रमुख, भक्तपुर ब्यारेकका प्रमुखले दिएजस्तो सर्वसाधारणलाई पछिका सेना प्रमुख, महाविद्यालयका प्रमुखले बाधा अवरोध नदिएको-नपुऱ्याएको पनि धरातलीय यथार्थ हो। के यो स्थिति सधैं कायम रहन्छ ? प्रत्याभूति कसले दिन्छ ? सम्भौता उल्लङ्घन गर्नुलाई बहादुरी ठान्ने शासकवर्गको देशमा अहिलेको समझदारीको हैसियत कति होला ? त्यसैले सेनाको नाममा दर्ता भएका ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक स्थललाई सेनाबाट सार्वजनिक सम्पत्ति कायम गराउन र भक्तपुर क्याम्पसले पनि भाजू पुखुको डील सार्वजनिक गर्न आफैबाट पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ। आशा छ, सत्कार्यमा विलम्ब हुनेछैन।

थाइवानमा...

मानवअधिकार त कहिले नागरिक स्वतन्त्रताको आवरणमा अमेरिकाले यी र यस्ता कार्यलाई निरन्तरता दिँदै आएको हो। जे जस्तो भने तापनि अमेरिकाको स्वार्थ या उद्देश्य भनेको चिनियाँ क्रान्तिलाई तुहाउने, चिनियाँ समाजवादलाई असफल पार्ने र चीनलाई कहिल्यै माथि उठ्न नदिने नै हो। सन् १९८९ अप्रिल १५ मा ‘प्रजातन्त्र’ को नाउँमा अमेरिकी उक्साइमा भएको धियानमन उपद्रोले त्यस कुराको पुष्टि गर्दछ। त्यस बखत सफल हुन नसकेपछि उसले सारा शक्ति सोभियत समाजवाद ढाल्न प्रयोग गरेको थियो जसमा ऊ सफल भयो। सन् १९९१ डिसेम्बर २५ को दिन सोभियत समाजवाद विघटनको घोषणा भयो। सोभियत सङ्घको विघटनसँगै विश्व एक ध्रुवीय बन्यो। अमेरिकी प्रतिद्वन्द्वी तथा पहिलो शत्रु परास्त गर्ने आफ्नो षडयन्त्रमा अमेरिका सफल भयो। अमेरिकी पुँजीवादी राजनीतिशास्त्री फ्रान्सिस फुकुयामाले ‘इतिहासको अन्त्य’ भएको घोषणा गरे; समाजवाद अब फेरि कहिल्यै नफकिने घोषणा गरे; उदारवादी पुँजीवादको विजयको घोषणा गरे। यद्यपि, ३४ वर्षपछि फेरि विश्वको राजनीतिक-आर्थिक परिदृश्यमा बदलाव आएको छ। विश्व फेरि बहुध्रुवितर अग्रसर हुँदै छ। अमेरिका अब आर्थिक राजनीतिक हिसाबले नब्बेको दशकको अमेरिका रहेन। चीन आर्थिक राजनीतिक रूपमा आफ्नो सुभ्रबुध तथा परिपक्वता देखाउँदै छ। कूटनीतिक क्षेत्र,

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा आदान प्रदानमा चीन ‘सुनिने एवम् देखिने’ बनिसकेको छ। विश्वका अधिकांश देश चीनसँग आर्थिक सम्बन्धको विकासमा आफूलाई सुरक्षित महसुस गर्दै छन्। चीन विश्व दबुमा रचनात्मक

ल्याटिन अमेरिकी देशहरूमा बेग्लै उत्साह छाएको अनुभव गरिँदै छ। ५४ वटा अफ्रिकी देशमध्ये ५३ देशहरू चीनको मित्र बन्न पाएर खुसी व्यक्त गर्दै छन्। थाइवानमा राष्ट्रपति निर्वाचनको नाटक मञ्चन भएको ठीक दुई दिनपछि

भूमिका बढाउँदै स-साना तथा विकासशील देशहरूको असल मित्र, सहयोगी तथा ‘सङ्कटको साथी’ बन्दै छ। ढिलै भए पनि चीन ल्याटिन अमेरिका पुगेकोमा ३३ वटा क्यारिबियाली तथा

गत जनवरी १५ मा दक्षिण प्रशान्तको एउटा सानो राष्ट्र नाउरुले ‘एक चीन नीति’ को सिद्धान्तलाई स्वीकारिँदै थाइवानसँगको कूटनीतिक सम्बन्ध त्यागेर जनवादी गणतन्त्रसँग औपचारिक

सम्बन्ध गाँसेको छ। नाउरुको सरकारले आउने दिनमा थाइवानसँग कुनै सम्बन्ध नगाँस्ने र कुनै औपचारिक आदानप्रदानसमेत नगर्ने घोषणा गरेको छ। नाउरुको सो कदमको अमेरिकाले विरोध गरेको छ भने चीनले स्वागत गर्दै आपसी हितमा ध्यान दिने घोषणा गरेको छ। यो पछिल्लो घटनाले पनि थाइवान विषयको संवेदनशीलता तथा त्यसमा अमेरिकी स्वार्थ छलङ्ग पार्दछ। यतिखेर पनि अमेरिकाले उही थोत्रो भइसकेको ‘थाइवान कार्ड’ प्रयोग गरेर चीनलाई अप्ठ्यारो पार्ने र विश्वजगतमा चीनको बदनाम गर्ने चाल चल्दै छ। त्यसको जवाफ अरुको त कुनै छोडौं, एउटा सानो मुलुक नाउरुले समेत सशक्त ढङ्गमा दियो। वाण उल्टै अमेरिकातिर सोझिँदै छ। यसैलाई भनिन्छ, सिस्नु रोपेर तुलसी उम्रिन्छ।

नेमकिपाको न्यायोचित समर्थन

संरा अमेरिकाले मञ्चन गरेको थाइवानी निर्वाचनको नाटक पटाक्षेप भएसँगै संसारभरबाट क्रिया प्रतिक्रियाको ओइरो लाग्यो। धेरै देशका राष्ट्रध्यक्ष वा सरकार प्रमुखहरू, राजनीतिक दल तथा नेताहरूले एक चीन नीतिको समर्थन गरे। त्यस विषयमा नेपाल मजदुर किसान पार्टीको केन्द्रीय सचिवालयको बैठक पुस २९ गते बस्यो र अमेरिकी साम्राज्यवादको दोहोरो चरित्रको विरोध गर्दै वक्तव्य प्रकाशित गर्‍यो। वक्तव्यमा प्रस्ट भनिएको छ, “विश्वमा थाइवानसहितको एउटा चीनको मात्र अस्तित्व छ। थाइवानको समस्या चीनको आन्तरिक मामिला हो।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी थाइवानमा अमेरिकी हस्तक्षेपको विरोध गर्दछ र बिनाबाहिरी हस्तक्षेप पुनः एकीकृत चीनको समर्थन गर्दछ।” थाइवानको पछिल्लो विषयलाई लिएर प्रस्ट विचार तथा अडान वक्तव्यमार्फत सार्वजनिक गर्ने नेपाली राजनीतिमा नेमकिपामात्र देखिएको बौद्धिकहरूबिच चर्चा छ। नेमकिपाको व्यापक दृष्टिकोण उन्नत राजनीतिक संस्कारको परिणति हो भन्नु अतिशयुक्ति नहोला।

नेमकिपाको सातौँ महाधिवेशनको पाँचौँ केन्द्रीय परिषद्ले पारित गरेको अन्तर्राष्ट्रिय प्रस्तावमा पनि एक चीन नीतिको प्रस्ट भाषामा समर्थन गरिएको छ।

‘श्रमिक’ साप्ताहिकले २ माघको अड्कमा ‘नेमकिपा एक चीन नीति एवम् थाइवानलाई चीनको एक अभिन्न अङ्ग मान्छ’ शीर्षकको सम्पादकीय प्रकाशित गर्‍यो। सम्पादकीयमा भनिएको छ, “..... चीनको प्रगति र विकासलाई इर्ष्या गर्दै संयुक्त राज्य अमेरिकी साम्राज्यवादले स्वतन्त्र थाइवानलाई निहार्ने बनाएर फेरि चीन र थाइवानको जलडमरु एवम् दक्षिणपूर्वी चीनकै क्षेत्रमाथि हस्तक्षेपलाई बढाउँदै युद्धको स्थितिमा पुऱ्याउने जालसाजी गर्दै छ। ती सबै षडयन्त्रहरूमा अमेरिकी साम्राज्यवाद जसरी पहिले असफल भएको थियो त्यस्तै अहिले पनि पहिलेभन्दा बढी लज्जास्पद हार व्यहोर्नेछ। यसकारण, नेपाल मजदुर किसान पार्टी दक्षिणपूर्वी एसिया वा एसियाको कुनै पनि भागमा गरिने हस्तक्षेप र कुकृत्यको विरोध र निन्दा गर्दछ।”

नेपाली पत्रकारिता जगतमा पछिल्लो जल्दोबल्दो अन्तर्राष्ट्रिय सवालमा यति गहिरो विचार र यति स्पष्ट दृष्टिकोण व्यक्त गरिएको सम्भवतः यही नै पहिलो हुनुपर्छ। कमसेकम ‘श्रमिक’ ले राजनीतिक सुभ्रबुध देखायो र अन्तर्राष्ट्रिय धर्म निर्वाह गर्‍यो। ‘श्रमिक’ ले नेपाली पत्रकारिताको इज्जत जोगायो। ‘श्रमिक’ ले नेपाली कामदार जनता तथा साम्राज्यवादविरोधी जनताको आवाज मुखरित गर्‍यो।

जिउँदो मानिसको फेला पर्ला !

अमेरिका फेरि नयाँ ढङ्गमा शीतयुद्ध थाल्दै छ। विश्वका निम्ति त्यो कुनै आघारमा पनि हितकर नहुने स्पष्ट छ। विश्वमा देखिएका सामाजिक आर्थिक सडकट समाधानका लागि सहकार्य, आपसी सहयोग तथा सम्मान आवश्यक भएको विश्व संवेदनशील समुदाय अनुभव गर्दै छ। विश्वका न्यायप्रेमी समुदायको यही नै भावना हो। एकले अर्कोको गल्ला रेट्ने खेलले कसैको पनि हित नहुने इतिहासले दिएको पाठ हो।

यस्ता यथार्थ अस्वीकार गरी यदि अर्को विश्वयुद्धको जालो फिँजाउँछ भने त्यसको सबैभन्दा ठूलो मूल्य अमेरिका स्वयम्ले नै चुकाउनुपर्ने निश्चित छ। थाइवानका दलालहरूलाई प्रयोग गरेर युद्ध उत्तेजना फैलाउने या युद्ध भड्काउने जालसाजी गर्दै गरेको बाइडेनले कोरिया युद्ध, भियतनाम युद्धको इतिहासको पृष्ठ फेरि एकचोटि पल्टाउनु श्रेयस्कर हुनेछ। अन्यथा, यो पटक जिउँदो मानिसको फेला पर्ने निश्चित छ।

गोदावरीमा पार्टी परिषद्को निर्णयबारे छलफल कार्यक्रम

ललितपुर, ६ माघ । नेपाल मजदुर किसान पार्टी गोदावरीको आयोजनामा गोदावरीमा नेमकिकाको परिषद्बारे एक अन्तरक्रियात्मक छलफल कार्यक्रम शनिबार भयो ।

उक्त कार्यक्रममा नेमकिकाका वैकल्पिक केन्द्रीय सदस्य एनबी श्रेष्ठले भन्नुभयो, "व्यापक कामदार जनताको सेवाको लागि बढीभन्दा बढी युवा समुदाय राजनैतिकरूपमा सचेत भई एक असल

सामाजिक कार्यकर्ता बनेर समाज परिवर्तनमा लाग्न आवश्यक छ । राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय विषयमा सुसूचित हुनु जरुरी छ । अन्धविश्वासको विरोध गर्नु आवश्यक छ ।"

उहाँले भारतीय दूतावासले नेपालमा २० करोड रुपैयाँसम्मको योजना बनाई सिधै खर्च गर्ने र नेपालको दस हजार मेगावाट बिजुली भारतलाई दिने पुस १९ गतेको सम्झौता देशघाती

भएकोले खारेज गर्नुपर्ने, नेपालीभूमि डुबानमा पर्ने गरी सिमानामा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनविपरीत भारतले एकतर्फी बनाएको बाँधहरू भत्काउनुपर्ने, नेपालको हितविपरीतका कोसी, गण्डक, महाकाली, माथिल्लो कर्णाली, मुगु कर्णाली, अरुण तेस्रो, तल्लो अरुण, अरुण चौथो, पश्चिम सेती, सेती नदी १, फुकोट कर्णाली, पञ्चेश्वरलगायतका सन्धि सम्झौता खारेज गर्नुपर्ने र नेपाली भूमि कालापानीमा बसेका भारतीय सेनालाई तत्काल हटाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

नेमकिका ललितपुरका अध्यक्ष राजवीर डंगोलले भन्नुभयो, "कम्युनिस्ट मकुन्डो लगाएका एमाले, माओवादी र नेकपा (एस) ले विदेशी पुँजीको सेवा गर्ने पार्टी नेकाको बाटो लिएको हुँदा कम्युनिस्ट विचार बोकी जनतालाई राजनैतिकरूपले सचेत र सङ्गठित गर्ने जिम्मेवारी नेमकिकाका कार्यकर्तामाथि थपिएको छ भन्नुभयो ।

नेमकिका ललितपुरका उपाध्यक्ष अशोक महर्जनले युवाहरूलाई स्वदेशमै रोजगारीको व्यवस्था गर्ने नीति नराख्दा वैदेशिक रोजगारको नाममा सस्तो ज्यामी बन्नु परेको, ठगीमा परेको, ज्यान गुमाउनु परेको बताउनुभयो ।

उक्त कार्यक्रममा नेमकिका गोदावरीका विष्णुभक्त महर्जन, सुजिना महर्जन, सजीव महर्जन र एसके महर्जनले पनि बोल्नुभयो ।

मधेसी जनता श्रम र आर्थिक शोषणबाट पीडित

- रामजनम साह

मधेसका जनता सरकारबाट मात्र होइन मधेसमा खोलेका मधेसी दलबाट पनि प्रताडित छन् । उनीहरू सामन्त, पुँजीपति, जमिनदार, जातीफटाहाबाट पीडित छन् । यसरी सरकार र मधेसी दलबाट पीडित भएकैले मधेसी जनता हरेक कुरामा पछि परेका हुन् । उनीहरूमा राजनीतिक चेतना र आर्थिक अभाव छ; अन्धविश्वास र कुरीतिको कारण पनि उनीहरू पछि परे । मधेसी दलले स्थानीय जनतालाई राजनीतिक चेतना दिएन । सामन्त, जालीफटाहा, प्रतिक्रियावादीहरूले मधेसी जनताको श्रम शोषण गरिरहे, आर्थिक शोषण गरिरहे । मधेसवादी दलहरूले मधेसी जनतालाई भन्दा बनाएर प्रदेश र केन्द्रमा पुगे पनि मधेसी जनताको निम्ति हित हुने कुनै काम गरेनन् । मधेसी जनताले विभिन्न आन्दोलनमा भाग लिए, कतिले सहादत प्राप्त गरे या रगतको खोलो बगाए । तर, मधेसी जनताले त्यो आन्दोलनको फल पाएनन् । माघ ५ गते प्रकाशित अन्नपूर्ण पोस्टमा 'नेतालाई सत्ता, सहिदलाई पीडेपीडा' भन्ने शीर्षकको

समाचार छापियो । समाचारमा माघ ५ मा मधेस प्रदेश सरकारले 'बलिदानी दिवस मनाइरहँदा सहिद परिवारमा सरकार र मधेसी दलप्रति आक्रोश चलिएको खबर छ । मधेसमा पटक पटक भएको आन्दोलनमा दर्जनौं मधेसी जनताले ज्यानको बाजी लगाए पनि साँच्चै मधेसी जनताले कुनै राहत पाएनन् । प्रदेश सरकार र मधेसी दलले मधेसी जनता र सहिदलाई भोट बैङ्क बनाएर सत्तामा पुग्ने सिंढी बनाए, सत्तामा पुगेर देशको राजस्वमा रजाई गरिरहे ।

मधेसी जनताको मुक्तिको निम्ति मधेसी दलहरू खोलेको व्यवहारतः देखिँदैन । मधेसी दलका नेताहरूमा जमिनदार, सामन्त र जालीफटाहाहरू छन् । जनतालाई ठुला सपना देखाएर उनीहरू सत्तामा पुगेका हुन्, सत्तामा पुगेर रभिरहेका हुन् । तराईका हर्षवा, चरुवा र कमैयाहरू तिनै तराईका सामन्त, जमिनदार र जालीफटाहाहरूबाट पीडित छन् । मधेसवादी दलले भूटको खेती गरिरहेको कुरा अहिले बिस्तारै तराईका जनता अनुभव गर्दै छन् या बुझ्दै छन् । सत्ता, पैसा र आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न दल

खोलेका मधेसी नेताहरूदेखि जनता आक्रोशित हुँदै छन् ।

तराईमा खोलेका मधेसवादी नेताहरूले नागरिकताको कुरा उठाएर मधेसी जनताको मत बटुल्ने काम गरे । जन्मको आधारमा विदेशीलाई नेपालमा वंशजको आधारमा नेपाली नागरिकता दिनुपर्ने जोड मधेसवादी दलहरूको हो । जन्मको आधारमा नेपाली नागरिकता लिएका विदेशी नागरिकहरूको सन्तानले वंशजको आधारमा नेपाली नागरिकता दिने व्यवस्था गरेर सरकारले पनि देशको सार्वभौमसत्तामा पछि आँच पुग्ने काम गर्‍यो । नेपालीले नेपाली नागरिकता पाउनुपर्नेमा सन्देह छैन । तर, नेपाल-भारत खुला सीमा भएको ठाउँ या देशमा जन्मको आधारमा विदेशीलाई नेपाली नागरिकता दिने प्रावधान नेपाल विरोधी कदम हो । त्यस विधेयकले तत्काल देशमा नकारात्मक प्रभाव नपर्ला । तर, त्यसले नेपाल र नेपालीको निम्ति दूरगामी असर पार्नेछ । त्यो नेपालको निम्ति घातक कदम हुनेछ । यो सत्तासीन दलका नेताहरू दूरदर्शी र देश र जनताप्रति जवाफदेही नहुँदाको परिणाम हो ।

अनलाइन माध्यमबाट भुक्तानी वा रकम स्थानान्तरण

गर्दा सम्भव भएसम्म सार्वजनिक स्थानका निःशुल्क

वाईफाई प्रयोग नगरौं ।

अनलाइन भुक्तानी गर्दा प्रयोग हुने ओटिपि/पासवर्ड

अरुलाई शेयर नगरौं ।

सुरक्षित रूपमा वित्तीय कारोबार गरौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

नेपालमै पहिलोपल्ट ISO 9001:2015 मान्यता प्राप्त कम्पनीद्वारा उत्पादित
गोर्खा इको प्यानल

गोर्खा इको प्यानलका विशेषताहरू

- आग्नि प्रतिरोधी
- पानी प्रतिरोधी
- ध्वनी प्रतिरोधी
- ताप प्रतिरोधी
- लागत बचत
- छिटो जडान
- ऊर्जा बचत
- स्थान बचत
- भूकम्प प्रतिरोधी

गोर्खा इको प्यानलका उपयोगिताहरू

- व्यापारिक भवन, सपिङ्ग मल तथा अपार्टमेन्ट
- विद्यालय भवन
- स्थायी तथा अस्थायी आवासिय भवन आदि निर्माण गर्न सकिन्छ

कोभिड-१९ क्वारेन्टिन भवन थोरै समयमा निर्माण सम्पन्न गर्न सकिने

सार्वजनिक...

मल कम प्रयोग गरी रैथाने बाली संरक्षणतर्फ सोच्नुपर्ने उल्लेख गर्नुभयो । प्रम र मन्त्रीहरूले सोच्नु भनी जनतालाई निर्देशन दिने होइन, आफूले गरेर देखाउने हो । चार महिनायता तरकारीमात्र १२ अर्ब आयात गरियो, दाल र चामल पनि खबौं रूपैयाँको आयात भइरहेको छ । कृषिप्रधान देश दाबी गर्दै आएका प्रम र मन्त्रीहरूलाई लाज लाग्नुपर्ने हो, सांसद सुवालले भन्नुभयो ।

गर्भविस्था र सुत्केरी अवस्थामा ज्यान गुमाउने ४३ प्रतिशत महिला उपचार नपाएर मृत्यु भएको कारण स्वास्थ्य चौकी गुणस्तरीय नभएको सार्वजनिक भयो । बहुदल र गणतन्त्रको ३५ वर्षमा पनि स्वास्थ्य चौकी गुणस्तरीय बनाउन नसकेका प्रम र मन्त्रीहरू कसरी लायक हुन्छन् ? प्रम भएकाहरूसँग देश विकासको खाका नै छैन, उहाँले भन्नुभयो ।

सांसद सुवालले भन्नुभयो, "मोबाइल डिभाइस म्यानेजमेन्ट सिस्टम (एमडीएमएस) र टेलिकम्युनिकेसन ट्रान्जिफर मनिटरिङ एन्ड फ्रड कन्ट्रोल सिस्टम (टेरामक्स) खरिदमा भएको भ्रष्टाचारमा नेपाल दूर सञ्चार प्राधिकरणलाई दोष पन्छाएर मन्त्री र मन्त्रालय मुक्त हुन सक्दैनन् । एनसेलको ६२ अर्ब रूपैयाँ पुँजीगत लाभकर नउठाएका प्रम र मन्त्रीहरूले आठ वर्ष अगाडि १४३ अर्ब रूपैयाँमा विक्री भएको एनसेललाई यसपटक साढे ६ अर्ब रूपैयाँमा विक्री गराई थप अबौं रूपैयाँ पुँजीगत लाभकर घोटाला गराए । हुन्डी र क्रिप्टो कारोबारमा अबौं रूपैयाँ भ्रष्टाचार भइरहेको छ ।"

अमेरिकी बमबारीबाट खरानीजस्तै पारिएको प्रजग कोरियालाई त्यहाँको नेतृत्वले ३० वर्षमा संसारको राम्रो सहरभन्दा कम नहुने गरी निर्माण गर्‍यो । अग्ला भनवसहितको आवास योजना एक वर्षमै विकास गरिएको छ । प्योड्याइस्थित कोयो होटल अन्तर्राष्ट्रिय स्तरकै हो । देशको सार्वभौमिकता रक्षा र ऊर्जा आपूर्तिको लागि आपाविक यो जना बनाइयो । अमेरिकी साम्राज्यवादले दक्षिण कोरियामा हातहतियार तैनाथ गरी युद्धको धम्की दिएपछि प्रजग कोरियाले वार्ता वा युद्ध भनी जवाफ फर्कायो । व्यक्तिगत स्वार्थभन्दा माथि उठेका नेताहरूले मात्र देश र जनताको सेवा गर्नेछन्, उहाँले भन्नुभयो ।

सांसद सुवालले भन्नुभयो, "शिक्षक शिक्षकाहरूले बोक्सा बोक्सी र छाउपडीजस्ता अन्धविश्वासबाट समाजलाई मुक्त बनाउन नयाँ पुस्तालाई सचेत पार्नु जरुरी छ । धर्मलाई अन्धविश्वास होइन मानिसको कर्तव्यको रूपमा लिनुपर्दछ । कलेजको अनुसन्धान व्यक्ति होइन समाज र देशमुखी हुनु आवश्यक छ । विश्वव्यापीकरणको नाममा विकसित देशलाई गरिब देशको कच्चा सामान र बजार कब्जा गर्न दिनु खेतबारीमा सडि पस्नुजस्तै हो ।"

वागीश्वरी शैक्षिक संस्थालाई आजको अवस्थामा विकास गर्न योगदान गर्नुहुने व्यवस्थापन समिति, स्थानीय जनता, प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरू सबैलाई धन्यवाद छ, सांसद सुवालले भन्नुभयो । कलेज व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं भक्तपुर नगरपालिकाका प्रमुख सुनिल प्रजापतिले देशको उच्च शिक्षा सङ्कटबाट गुञ्जिरहेको चर्चा गर्दै सङ्कटको सामना गर्न सबै जोसिननुपर्ने, थप आकर्षण बढाउनुपर्ने र चुनौतीलाई अवसरको रूपमा उपयोग गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

देशभरमा रहेका १४५० कलेजहरूमध्ये ५ सयभन्दा बढीमा १०० जना पनि विद्यार्थी नरहेको अवस्थामा वागीश्वरी कलेजमा १२ सयभन्दा बढी विद्यार्थी हुनु आफैमा गौरवको विषय हो भन्दै उहाँले अब क्युएए प्राप्त भएपछि कलेजको आकर्षण थप बढ्ने अपेक्षा गर्नुभयो ।

आज शिक्षा क्षेत्रमा देखिएका उत्कृष्ट परिणामहरू विगतमा हाम्रा अग्रजहरूले गरेको दुःख र सही मार्गनिर्देशनकै उपज हो भन्दै उहाँले स्वदेशी युवाहरू विदेशमा पठाएर गलत नागरिक ऐनमार्फत विदेशी ल्याएर देश भर्न लागेकोमा नेपालीहरू सचेत हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

देशको जलस्रोत विदेशलाई सुम्पेर समृद्ध नहुने भन्दै उहाँले नेपालको जलस्रोतमा भारतीय एकाधिकार जमाउन दिएकोमा सरकारको विरोध गर्नुभयो ।

हालै भारतीय दूतावासबाट रु. २० करोडसम्मको विकास निर्माणमा 'सहयोग' गर्न सक्ने नीतिले शासक दलका नेता, सांसद र मन्त्रीहरू अब भारतीय दूतावास धाउनेछन् र रकमको लागि स्वाभिमान बन्धक राख्नेछन् भन्दै उहाँले जतिसुकै दुःख भोग्नुपरे पनि स्वाभिमान बन्धक राख्न नहुने बताउनुभयो ।

सुरेन्द्रराज गोसाईले देश हरेक क्षेत्रमा खस्कँदै गइरहेको अवस्थामा वागीश्वरीजस्ता केही शैक्षिक संस्थाले आशा जगाइराखेको चर्चा गर्दै यहाँको प्रगतिमा जनताको योगदान रहेको बताउनुभयो ।

सरकारको आस गर्ने भर नपर्ने भन्दै उहाँले हामीले नै अथक प्रयास गरी प्रगति गर्दै अघि बढ्ने हो भन्नुभयो । एक सन्दर्भमा उहाँले हाल संसारभरमा ४ करोड ४० लाख शिक्षकको अभाव रहेको तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्दै देशभरको थोरै जनशक्ति पनि वैदेशिक रोजगारीको नाममा विदेशले चोरिरहेको बताउनुभयो ।

शिक्षण पेसा सम्मानित पेसाको रूपमा समाजमा स्थापित गर्न नसकेसम्म विदेशिने प्रवृत्ति नरोकिने भन्दै उहाँले समाजमा छोराछोरी विदेश गएकोमा बिस्तारै चिन्ता गर्न थालेका छन्; बिस्तारै परिस्थिति कोल्टो फेरिँदै छ भन्नुभयो । म्यानपावर कम्पनीमाथि कडा नियम बनाएको खण्डमा विदेशिने क्रम नियन्त्रण गर्न सकिन्छ्यो भन्दै उहाँले सरकार म्यानपावर कम्पनीहरूको चङ्गुलमा परेको बताउनुभयो ।

भक्तपुर नगरपालिकाका उपप्रमुख रजनी जोशीले भक्तपुर नगरपालिका समाजवादउन्मुख समाज निर्माणमा लागिपरेको चर्चा गर्दै स्वास्थ्यमा प्रसूति सेवादेखि खप अस्पतालसम्म र शिक्षामा शिशु स्याहारदेखि कलेज तहसम्म सञ्चालन गरिरहेको जानकारी दिनुभयो । नगरपालिकाको विभिन्न कार्यक्रमहरूमा वागीश्वरी परिवारको भरपुर सहयोग पाएको बताउँदै उहाँले वागीश्वरी शैक्षिक संस्था सङ्ख्यात्मक र गुणात्मक दुवै दृष्टिले उत्कृष्ट रहेको भन्दै सफलताको लागि शुभकामना दिनुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रवीन्द्र ज्याखले वागीश्वरी परिवारअन्तर्गत ५,२९५ जना विद्यार्थीहरूको भविष्य जोडिएको चर्चा गर्दै सरकारको शिक्षामा भइरहेको विभेदको विरोध गर्नुभयो ।

असल र देशभक्त नागरिक तयार गर्ने ध्येयका साथ शिक्षकहरू लाग्नुपर्ने भन्दै उहाँले वागीश्वरीले सामुदायिक स्कूलमा आफ्नो सन्तान पढाउने संस्कार बनाएको बताउनुभयो ।

प्रअ कृष्णप्रसाद धन्छाले धन्यवाद व्यक्त गर्नुभएको उक्त कार्यक्रममा सहायक प्रअ कृष्णप्रसाद कर्माचार्यले पनि बोल्नुभएको थियो ।